

UNIVERSITAT AUTÒNOMA DE BARCELONA

Docència compartida amb alumnes. Una oportunitat per a què els alumnes aprenguin ensenyant.

TREBALL FINAL DE GRAU

Mireia Hernández Martínez

Tutor: David Duran Gisbert

Grau en Educació Primària

Facultat de Ciències de l'Educació

Curs acadèmic (2014/2015)

ÍNDEX

0.	Resum.....	2
1.	Introducció del projecte.	3
1.1.	Presentació del projecte.	4
1.2.	Objectius.	5
1.3.	Justificació de la tria.	5
1.4.	Estructura i continguts del treball.	6
2.	Marc teòric.....	7
2.1.	Aprensenyar	7
2.2.	Docència compartida entre mestres	11
2.3.	Aprenentatge entre iguals i docència compartida amb alumnes	14
3.	Context del centre d'Educació Primària.	18
4.	Proposta de la intervenció.....	19
4.1.	Objectius de la intervenció.	19
4.2.	Metodologia.....	19
4.3.	Cronograma, activitats i recursos.....	21
5.	Avaluació de la intervenció.....	22
6.	Reflexió i comparació de la teoria i la pràctica.	32
7.	Conclusions i propostes de millora.....	34
8.	Consideracions finals.....	37
9.	Bibliografia.....	39
	ANNEXOS.....	40

0. Resum.

Resum

El present treball sorgeix de l'interès per reflexionar i analitzar un tipus de metodologia innovadora que consisteix en crear comunitats d'aprenents a partir de la docència compartida amb alumnes. Per poder realitzar això, primerament caldrà sustentar aquest treball en les aportacions de diferents autors reconeguts en la temàtica, tractant diversos temes com són el concepte aprensenyar, la docència compartida entre mestres i, per últim el tema objecte d'estudi, la docència compartida amb alumnes.

Prenent les aportacions dels autors com a referència, es desenvoluparà una proposta d'intervenció basada en la docència compartida amb alumnes. Un cop dissenyada, es procedirà a la seva posada en pràctica en una escola de primària, en la qual nou alumnes realitzaran el rol de co-tutors durant dues sessions d'una matèria, ensenyant els seus companys juntament amb el mestre. Mentrestant, es recopilaran evidències sobre l'aprenentatge i les resistències dels participants implicats i els avantatges i els inconvenients d'aquesta pràctica, per acabar reflexionant sobre aquesta metodologia i fent propostes de millora.

Paraules clau: Aprensenyar, docència compartida, mestres, alumnes co-tutors, tutorats.

Resumen

El presente trabajo surge del interés por reflexionar y analizar un tipo de metodología innovadora que consiste en crear comunidades de aprendices a partir de la docencia compartida con alumnos. Para poder-lo realizar, primero será necesario sustentar este trabajo en las aportaciones de diferentes autores reconocidos en la temática, tratando diversos temas como son el concepto aprenseñar, la docencia compartida entre maestros i, por último el tema objeto de estudio, la docencia compartida con alumnos.

Teniendo en cuenta las aportaciones de los autores referenciados, se desarrollará una propuesta de intervención basada en la docencia compartida con alumnos. Una vez diseñada, se procederá a ponerla en práctica en una escuela de primaria, en la que nueve alumnos realizarán el rol de co-tutores durante dos sesiones de una materia, enseñando a sus compañeros junto con el maestro. Mientras tanto se recopilarán evidencias sobre el aprendizaje y las resistencias de los participantes implicados y las ventajas y los inconvenientes de esta práctica, para acabar reflexionando sobre esta metodología y haciendo propuestas de mejora.

Palabras clave: Aprenseñar, docencia compartida, maestros, alumnos co-tutores, tutorados.

Abstract

This current work comes from our interest in reflecting and analyzing one kind of innovating methodology which consists in creating learners' communities from the shared teaching with the students. In order to do this, first we will have to support this work with different author's contributions. Authors who are very well-know in this field, dealing several themes such as

learning-teaching concept, the shared teaching among teachers and finally the purpose of this study, the shared teaching with the students.

Taking these authors' contributions as a reference, we will develop an interventional proposal based on the shared teaching with students. Once it is designed, it could be put in practice in a primary School in which nine students will take the role of the co-tutor during two lessons in a subject, teaching their classmates with the teacher. Meanwhile, some evidences will be gathered together. These evidences are about learning and the implicated participants' resistences and the advantages and disadvantages of this practice. Finally we can reflect about this methodology and make proposals for improving.

Keywords: learning-teaching, shared teaching, teachers, co-tutors students, tutored students.

1. Introducció del projecte.

Començant amb la idea d'Huguet (2006), entre els recursos del professorat del segle XXI no poden faltar mètodes d'aprenentatge cooperatiu que permetin concebre l'aula com una comunitat d'aprenentatge on les ajudes pedagògiques es proporcionen entre tots els seus membres, sota la dinamització i supervisió del professorat.

Prenent aquesta premissa per desenvolupar el present treball, el que ens proposem és crear aules on tothom pugui aprendre i on els alumnes esdevinguin una peça clau en el seu propi aprenentatge i en l'aprenentatge dels seus iguals. Amb aquesta innovadora manera de plantejar l'aprenentatge el que volem aconseguir és que el mestre confii en els seus alumnes per desenvolupar part de la tasca docent, és a dir, que siguin co-tutors, duent a terme una metodologia de docència compartida, però en aquest cas amb alumnes. Per tant, el paper de l'alumnat que faci el rol de co-tutor serà imprescindible per a l'èxit de la sessió, ja que haurà de preparar-se part de la lliçó per explicar-la a un grup de companys.

Amb aquesta nova forma de plantejar les aules com a comunitats d'aprenents es pretén aconseguir que l'alumnat que fa el rol de co-tutor pugui aprendre diverses estratègies, per exemple com presentar la informació, pròpies del docent que no només li permetran conèixer profundament el contingut del tema que ha de tractar, perquè se l'haurà de preparar prèviament, sinó que també reflexionarà sobre com presentar-lo perquè els altres l'apreguin. A més, el fet de dur a terme la seva pròpia intervenció didàctica li permetrà continuar aprenent i reflexionant durant l'explicació, a partir de les preguntes i els suggeriments dels altres companys. De manera que amb aquest tipus de metodologia es pot aconseguir que cada alumne aprengui dels altres i se senti responsable tant del seu propi aprenentatge com del dels seus companys. D'aquesta forma es podrà veure que el beneficiat d'aquest tipus de pràctiques no és només l'alumne tutorat sinó també aquell que fa de tutor.

Per tant, la nostra pretensió és realitzar una innovació de caràcter exploratori, creant un espai on l'alumnat co-tutor aprengui alhora que ensenya, on els alumnes tutorats, que reben l'ajuda de l'alumne co-tutor, entenguin millor la temàtica al ser explicada per un company que pot comprendre'ls millor quan tenen dubtes o frustracions, i on el mestre pugui aprendre juntament amb els seus alumnes alhora que els ensenya i els guia en el seu procés d'aprenentatge.

1.1. Presentació del projecte.

Per realitzar aquest projecte d'aprenentatge entre iguals que es dissenya de nou i es porta a la pràctica, es dissenyarà un pla de treball durant dues sessions d'una matèria, on diferents alumnes de primària, en petits grups, ensenyaran als seus companys un aspecte rellevant de la matèria impartida pel mestre, de manera que els discentos compartiran docència amb el mestre, que els hi donarà el tema a tractar i ells se l'hauran de preparar prèviament per després impartir-lo. Cal dir que abans de portar a terme l'experiència d'alumnes co-tutors serà necessari una prèvia formació de l'alumnat per desenvolupar satisfactòriament la seva tasca i assegurar-nos, alhora, que els alumnes estan aprenent mentre ensenyen.

Tal i com diu Duran (2014), el format d'ensenyament, la forma en què es presenta la informació i sobretot el requeriment de participació que se'ns proposa, facilita o entorpeix l'aprenentatge, inclús quan aquest ens interessa. Per tant, com a docents no només ens hem de preocupar d'ensenyar, i per descomptat d'aprendre mentre ensenyem, sinó que també hem de tenir en compte com presentem la informació per tal de garantir l'èxit en els altres, doncs hi ha persones molt diferents i, per tant, la informació s'ha de poder presentar en diversos formats amb la finalitat d'atendre a la diversitat que tenim al davant. Cal dir que aquesta premissa no només s'ha de tenir en compte en l'àmbit educatiu sinó també en d'altres contextos, com en el simple fet d'ensenyar a algú on està un carrer, ja que potser a una persona només indicant-li ja s'ubica però d'altres necessitaran un dibuix per situar-se.

Traslladant aquesta idea al que volem aconseguir en aquest treball, és important que l'alumnat que desenvolupa el rol de co-tutor sigui prèviament preparat per atendre a la diversitat d'alumnat a la qual haurà de fer front quan expliqui el temari corresponent, i el fet de presentar la informació en diversos formats no només serà clau per a l'èxit de l'activitat sinó que també li permetrà aprendre i profunditzar més en el contingut que ha d'exposar.

A més, serà important treballar juntament amb el mestre i l'alumnat que farà el rol de co-tutor, ja que necessitaran coordinar-se i tenir clar el seu rol i el que s'espera d'ells. Doncs, el mestre ha de disposar confiança i donar suport a l'alumnat perquè se senti segur a l'hora de treballar i això és un aspecte que s'ha de negociar amb el docent, ja que ha de donar ajuda quan sigui necessària però sense limitar el rol de l'estudiant. També caldrà que el docent segueixi de prop els avenços de l'alumnat co-tutor per poder-lo ajudar de cara a pròximes sessions, ja que aquesta pràctica haurà de ser avaluada, i per fer-lo es tindran en compte els diversos instruments d'anàlisi i recollida de dades com els vídeos, les gravacions i les entrevistes que es realitzaran.

En definitiva, es tracta de portar a terme un projecte on el mestre cedeixi diverses funcions docents a l'alumnat i puguin aprendre els uns dels altres. Cal esmentar que durant la intervenció seran molt importants les interaccions que es duguin a terme entre l'alumnat, ja que, tal i com veurem a través de diversos autors i prenent com a base la concepció constructivista, l'aprenentatge en interacció amb altra gent és el motor que ofereix més oportunitats per aprendre i créixer.

1.2. Objectius.

Els objectius d'aquest treball estan enfocats a la intervenció que es durà a terme en un centre d'educació primària. En aquesta escola, la qual segueix una metodologia basada en llibres de text i on es limiten les interaccions entre iguals, s'introduirà la metodologia de docència compartida amb alumnes, amb una sessió prèvia de formació, on un mestre compartirà amb un nombre determinat d'alumnes la seva tasca docent.

De manera que els objectius que es plantegen per a aquest treball són els següents:

1. Conèixer la metodologia de docència compartida amb alumnes a través de diversos autors experts en la temàtica.
2. Dissenyar una proposta didàctica de docència compartida amb alumnes prenent com a base el marc teòric d'aquest treball.
3. Implementar la metodologia en un context i en un centre determinat per posteriorment poder reflexionar i fer propostes de millora.

1.3. Justificació de la tria.

Les raons per les quals vaig escollir aquesta temàtica per fer el meu treball final de grau van ser dues, per una banda vaig sol·licitar el tema de la tutoria entre iguals perquè després de l'assignatura *Diferències i inclusió*, realitzada al tercer curs de la carrera, vaig veure la importància i els beneficis que es poden desprendre de l'ajuda mútua entre companys, i per altra banda, vaig escollir aquest tema perquè volia aprofundir en un dels aspectes relacionats amb l'alumnat tutor, ja que vull saber si els tutors aprenen realment mentre estan ensenyant els altres.

Penso que com a futura mestra és important que sàpiga estratègies per aprendre ensenyant, aspecte que serà molt tractat en aquest treball, ja que considero que en l'era del coneixement és inconcebible una aula on només hagin d'aprendre els alumnes i el mestre mai es qüestioni si realment està aprenent, doncs si passa això és evident que alguna cosa no estem fent bé. I tampoc entenc que en la societat actual no s'aprofitin les interaccions que es produeixen entre els alumnes i que en molts dels casos es tallin perquè no es consideren importants, segurament per la desconexió dels beneficis que suposen per a l'aprenentatge.

A més, penso que serà molt interessant el fet de tractar el tema de la docència compartida entre mestres, ja que pot ser una metodologia òptima per atendre a la diversitat de l'aula i així que els alumnes amb més dificultats no hagin de sortir fóra de la classe i es puguin sentir integrats dins el grup d'iguals. També, considero que igual que a la universitat quan fem treballs juntament amb companys aprenem els uns dels altres, pel fet que ens qüestionem les nostres idees i reelaborem les nostres respostes gràcies a l'ajuda dels nostres iguals, la docència compartida pot ser una oportunitat per aprendre d'un col·lega, la qual cosa pot beneficiar-nos professionalment. Doncs, crec que treballar amb un company, sempre i quan hi hagi una relació de confiança i respecte, pot enriquir la nostra pràctica docent, ja que ens pot permetre valorar diferents aspectes de la nostra pràctica i millorar-los gràcies a què ho hem pogut veure des d'una perspectiva diferent.

I sobretot vull aprofundir en el tema de la docència compartida amb alumnes, ja que és un aspecte poc tractat i estudiat i penso que pot esdevenir una metodologia que a més de facilitar la inclusió dins l'aula, pot afavorir l'aprenentatge general dels estudiants, ja que podran ser participants del seu procés d'ensenyament i aprenentatge i es podran enriquir de les ajudes mútues. A més, el fet que un alumne comparteixi amb el mestre algunes funcions, si les actuacions estan ben planificades, pot arribar a ser molt beneficiós per a tothom; al mestre li permet aprendre les estratègies que utilitza l'alumnat i enriquir-se de les seves aportacions, a l'alumne que fa el rol de co-tutor li ajuda a aprofundir sobre la temàtica que tracta i a aprendre a preparar sessions, i als alumnes tutorats se'ls dona la oportunitat de ser ensenyats per un igual que pot apropar-se més a la seva zona de desenvolupament proper que explicarem més endavant.

En definitiva, vull portar a terme aquest treball perquè el meu objectiu principal és veure si en una aula és pot dur a terme la metodologia de docència compartida amb alumnes i crear d'aquesta manera una comunitat d'aprenents on tothom pugui aprendre de tothom, i on l'alumne tingui un paper protagonista en el seu aprenentatge i en el dels seus companys.

1.4. Estructura i continguts del treball.

La metodologia que utilitzem per fer aquest treball és bàsicament qualitativa, ja que el nostre propòsit no és fer generalitzacions sobre la intervenció que es realitzarà en una escola, sinó veure com funciona el fet de compartir docència amb alumnes en un centre i en un context determinat, tenint en compte els diversos factors que hi incideixen. No obstant, pensem que l'experiència en aquest centre pot ser útil a altres que volen caminar en la mateixa direcció.

Aquest escrit constarà de diverses parts; en primer lloc es presentarà el projecte a desenvolupar i es realitzarà un marc teòric sobre el que es sustentarà aquest treball. En segon lloc, es descriurà el centre d'educació primària en el que es durà a terme una proposta d'intervenció basada en la docència compartida amb alumnes que s'haurà dissenyat tenint en compte els referents teòrics i el centre. Per últim, hi haurà un apartat on s'analitzarà la proposta a través dels instruments de recollida de dades emprats i es faran unes conclusions i unes propostes de millora del projecte.

Per altra banda, els continguts del present treball estan basats, sobretot, en la idea de l'aprenentatge fruit de la interacció social, pròpia de la concepció constructivista en la qual ens basarem. Però per abordar el tema de la docència compartida amb alumnes cal prèviament tractar altres temes com són el neologisme aprensenyar, és a dir, el fet d'aprendre mentre s'ensenya, i la docència compartida entre mestres, ja que és la premissa per més endavant abordar el tema de l'aprenentatge entre iguals i la docència compartida amb alumnes, que és realment el principal punt d'interès d'aquest treball.

2. Marc teòric.

Per tractar el principal tema d'estudi, la docència compartida amb alumnes, és necessari partir de la idea que quan s'ensenya és indispensable que també s'apregui, tenint en compte tots els contextos de la nostra vida. Però centrant-nos en l'àmbit educatiu és encara més important que aquest aspecte es tingui present, independentment de qui dugui a terme la docència, doncs qualsevol persona que ensenya ha de ser capaç d'aprendre si ho fa de manera adequada.

A més, és evident que si aquest procés d'ensenyament i aprenentatge el fem en interacció serà encara més beneficiós, ja que el fet que un altre ens doni el seu punt de vista pot fer replantejar-nos, i per retruc millorar, la nostra pràctica docent. Si això ho traslladem a una classe, està clar que dos mestres a l'aula, si es coordinen correctament i hi ha bona relació, poden garantir una millor docència a l'alumnat. I segurament el mateix passarà si els alumnes s'expliquen les coses els uns als altres, per aquest motiu també és interessant compartir docència amb l'alumnat, ja que així podrem beneficiar a tothom.

Per poder sustentar tot allò que s'ha anat dient i per, més tard, desenvolupar la part pràctica d'aquest treball, és necessari que aprofundim en la temàtica objecte d'estudi a través de les aportacions de diversos autors.

2.1. Aprensenyar

Primer de tot, per començar aquest punt, cal explicar el neologisme "aprensenyar", ja que s'utilitzarà sovint en el present treball. És un concepte recent emprat per Duran (2014) que significa que podem- segons com ensenyem- aprendre ensenyant a altres, ja que quan has d'ensenyar una cosa a algú ho has de rumiar i aprendre per després ser capaç d'ensenyar-s'ho de manera satisfactòria.

Duran (2014) ens posa dos exemples de la vida quotidiana que reflecteixen aquesta idea d'aprendre ensenyant, en un primer lloc, ens parla de l'explicació sobre mesures de seguretat que ens donen cada cop que viatgem en avió les companyies aèries i com, la majoria de nosaltres, oblida en menys de mitja hora tot el que hem de fer en cas de patir un accident, però si les companyies fessin un sorteig perquè algun viatger ho expliqués als altres, segurament s'assegurarien que almenys les persones que ho han explicat s'han assabentat d'allò que han de fer en cas de patir algun contratemps. I el mateix passa quan ve a la nostra ciutat un amic i li hem de fer de guia turístic, ja que mentre ensenyem la ciutat aprenem moltes coses d'aquesta que fins aleshores havien passat desapercebudes.

Un altre exemple potent sobre aprensenyar és la metodologia que duu a terme Eric Marcos (citada a Duran, 2014), professor de matemàtiques del Lincoln Middle School (Califòrnia), que promou que els seus estudiants aprenguin elaborant vídeos tutorials. D'aquesta manera els seus alumnes no només aprenen realitzant explicacions sobre algun aspecte concret sinó que, a més, donen la oportunitat a altres persones, de qualsevol part del món, d'aprendre amb els seus vídeos, publicats a la web Mathtrain-TV.

Tal i com ens comenta Duran (2014) en el seu llibre, molts altres autors han parlat sobre el fet d'aprensenyar però no li han posat un nom concret. Per exemple Sèneca ja deia que “ensenyar és aprendre” o Comenius qui deia que “qui ensenya a altres aprèn ell mateix”, la qual cosa ens permet veure que aquesta idea d'aprendre ensenyant no ha aparegut ara sinó que sempre s'ha tingut consciència, encara que avui en dia moltes persones encara no es replantegin això. Un exemple és l'escola tradicional que perdura avui en dia en gran part del territori i que veu a l'alumne com una *tabula rasa* i al mestre com l'única persona que pot ensenyar però que res té a aprendre.

Potser aquesta concepció tradicional es té perquè no s'ha donat a l'alumnat l'oportunitat de deixar de banda el rol de subjecte passiu i anar cap a un de més actiu. Doncs, tal i com comenta Edgar Dale (referenciat a Duran, 2014) la retenció del material estudiat està en funció del nivell d'implicació o l'activitat que desenvolupem mentre ensenyem, de manera que les formes efectives d'aprendre superen la passivitat (llegir, escoltar, observar...) per realitzar una activitat (conversar, representar, fer...). I això també va ajudar a la introducció del concepte “aprendre fent”, que va fer progressar l'educació formal.

A més, Duran (2014) ens explica el que li van contestar alguns professors quan els va preguntar si aprenien mentre ensenyaven; la majoria va contestar que aprenia mentre ensenyava o que per ensenyar alguna cosa havia hagut d'aprendre-la abans, però també es va trobar amb algun professor que no tenia la sensació d'aprendre, ja que, segons ell, aquell que havia d'aprendre era l'alumne. Prenent la idea que no sempre ensenyar dóna oportunitats d'aprenentatge per a l'ensenyant, hem de tenir presents dos aspectes que intervenen a l'hora d'aprendre ensenyant: la percepció que el propi docent tingui del que és ensenyar i aprendre, i les predisposicions i actituds que es deriven d'això i les formes o la metodologia que el professor adopti. Per aquest motiu, és important remarcar que hi ha metodologies, com el treball per projectes, que permeten aprendre mentre s'està ensenyant i els professors que les utilitzen poden aprendre conjuntament amb l'alumnat.

Per altre costat, cal comentar que ens trobem en l'era de la societat del coneixement i allò que defineix la societat actual és el canvi. Tal i com diu Pozo (referenciat a Duran, 2014), la societat del coneixement ha generat una nova cultura de l'aprenentatge caracteritzada perquè l'escola ja no és la primera font de coneixement. Els alumnes tenen a l'abast molta informació, per aquest motiu l'escola ha d'ensenyar a organitzar-la, interpretar-la i donar-li sentit, amb la finalitat que puguin transformar la informació en coneixement. I tot i que l'escola s'ha intentat adaptar a aquesta societat, per exemple amb l'aprenentatge per competències, més enllà dels continguts, el que s'ha de tenir clar és que hem de deixar de banda el coneixement preventiu i centrar-nos en la idea d'aprendre al llarg de les nostres vides, tant en espais formals, no formals o a través de l'aprenentatge informal.

Cal dir que el fet d'aprendre ensenyant se sosté sota les aportacions del constructivisme i una part fonamental dels coneixements provenen de la teoria sociocultural de l'aprenentatge, derivada de les aportacions de Lev Vigotski. Aquest psicòleg distingeix entre dues línies de desenvolupament: la natural (allò pautat biològicament) i la sociocultural (pròpia dels humans) on es troben les funcions psicològiques superiors, que tenen el seu origen en la vida social. Les interaccions que comporten aprenentatge tenen lloc en la Zona de Desenvolupament Proper

(ZDP), que Vigotski va definir com l'espai entre el nivell de desenvolupament real (el que una persona pot resoldre per si mateixa) i el nivell de desenvolupament potencial (allò que pot resoldre amb ajuda o guia d'un adult o persona més capacitada). Dins d'aquesta ZDP les interaccions realitzades pels mediadors podran arribar a convertir-se en aprenentatge.

Continuant amb aquesta idea, podem dir que està molt relacionada amb la metàfora de l'aprenentatge en bastida de Bruner, on el mediador esdevé per a l'alumne un guia per poder fer nous aprenentatges, ja que facilita ponts que van del desenvolupament real al potencial i traspasa el control de l'activitat de manera progressiva a l'aprenent. Com el mediador és la figura d'una persona més experta que l'aprenent podem utilitzar a les aules la figura de companys més experts que ajuden als altres, com per exemple la tutoria entre iguals o una forma encara més nova, i que es tractarà en aquest treball, com és la docència compartida amb alumnes, on un alumne més expert explica part de la lliçó, normalment impartida pel docent, a diversos companys amb el rol d'aprenents.

Seguint amb Duran (2014), en el cas que en les aules convencionals alguns alumnes adoptessin el rol de tutors seria realment interessant, ja que el fet que s'ajudin persones d'edats similars té una gran quantitat de beneficis, doncs molts estudis avalen que en determinades condicions, la mediació d'un igual pot arribar a ser més efectiva que la d'un adult, ja que l'alumne tutor té més facilitat per aportar al seu company exemples més apropiats per a la seva edat i com està explicant una cosa que fa poc que ha après té en compte les frustracions i problemes als que es pot enfrontar l'alumne aprenent. No obstant, cal una prèvia formació de l'alumne tutor per assegurar l'èxit de les interaccions i aconseguir que es produeixi aprenentatge per les dues parts, sense oblidar que aquests aprenentatges s'han de desenvolupar dins la ZDP.

Tal i com diu Duran (2014), explicar alguna cosa als altres és una forma de posar a prova la revisió i reformulació de la informació que la nostra ment ha fet per convertir-la en coneixement. Doncs el tutor ha de fer una activitat metacognitiva important, ja que ha d'avaluar el seu propi coneixement i comprensió, per veure si les seves explicacions tenen sentit i són lògiques. Aprendre en la interacció fa que hi hagi una reorganització d'esquemes mentals, ja que quan li expliquem una cosa a algú i ens fa preguntes o ens qüestiona el que hem dit podem reflexionar més profundament sobre allò que estem explicant.

Com és evident, i seguint amb el mateix autor, no tota interacció entre alumnes produeix aprenentatge, igual que no tota interacció entre docent i alumne el produeix. Però hi ha evidències sobre que els alumnes poden aprendre entre ells- amb interaccions convenientment organitzades- i que les aules poden convertir-se en comunitats on els alumnes no només aprenguin de l'ajuda del docent sinó també de les ajudes mútues que s'ofereixen. Per tant, els mestres han de deixar de banda la idea de l'aprenentatge transmissiu i adoptar una concepció on puguin donar ajudes i organitzar les que poden oferir els estudiants, per tal que l'alumnat vagi construint el seu propi coneixement. Per a què això sigui possible cal que els mestres reconeguin el fet que els alumnes poden ensenyar als seus companys alhora que aprenen.

Duran (2014) exposa en el seu llibre quatre exemples de tècniques d'aprenentatge cooperatiu que podem utilitzar a les aules:

- Compartir coneixements previs. El mestre formula unes preguntes que formen part dels coneixements previs de l'alumnat sobre allò que faran i aquests les han de respondre en parelles o consultant altres companys.
- Pensar en parella. El mestre fa una pregunta sobre el tema i els alumnes han de pensar una resposta primer individualment i després compartir-la amb un company per donar una resposta conjunta a la resta, on prèviament hauran raonat i discutit sobre la temàtica i entre els dos hauran millorat l'aportació.
- Per números. El docent dóna a cada membre de l'equip un número diferent, entre els diferents membres han de resoldre la tasca assegurant-se que tothom l'entén i donant-se ajuda pedagògica. Quan l'hagin finalitzat, el mestre a l'atzar escollirà un número perquè expliqui com ha resolt l'equip la tasca.
- Controvèrsia acadèmica. Parelles d'estudiants, en equips de quatre, busquen informació per argumentar una determinada posició. Dos membres del grup defensaran estar a favor d'un tema i els altres defensaran estar en contra. Després, s'intercanviaran els rols, i els que havien estat a favor hauran d'agafar els arguments desenvolupats per l'altra parella i els milloraran o enriqueiran i viceversa. Així, al finalitzar la tasca, els diferents membres tindran escrits els millors arguments per als dos punts de vista, aprenent i ensenyant-se mútuament i desenvolupant el perspectivisme i l'empatia.

A més, l'autor deixa constància de diferents mètodes cooperatius que es poden utilitzar en els centres educatius i que ressalten la potencialitat d'aprensenyar als companys d'equip.

- El puzzle: és un mètode que crea interdependència positiva i responsabilitat individual pel fet que es distribueix la informació o el coneixement entre els diversos membres de l'equip. Aronson, el creador del *Jigsaw*, va crear també el *Jigsaw Classroom*, ja que es pretenia que cada alumne tingués una part important del puzzle. Però, tal i com ens explica Duran (2014), la dificultat residia en què cada peça havia de ser única, independent i tenir sentit en ella mateixa i això només es podia practicar amb un grup reduït d'alumnes.

Per aquest motiu, Robert Stalvin va desenvolupar el *Jigsaw II*, forma més estesa. I el seu procediment és el següent:

- Equips base: S'organitza als alumnes en equips heterogenis, on cada membre haurà d'aprendre una part del coneixement necessari per arribar a l'objectiu de l'equip. L'alumnat és conscient que ha d'aprendre una informació que els altres desconeixen però que la necessiten. Aleshores cada alumne es convertirà en expert d'una part del treball.
- Grups d'experts: Per a què els alumnes es converteixin en experts, els membres de diferents equips que comparteixen la mateixa part del coneixement es reuneixen en grups, on resoldran algunes activitats per construir el coneixement en qüestió. Aquí, aprenen la seva part del puzzle que després hauran d'ensenyar als seus companys de l'equip base.
- Es torna al grup base: Cada alumne expert torna al seu equip base, on ha d'aportar la peça de coneixement necessària per aconseguir l'objectiu didàctic. Per tant, cada membre de l'equip ha d'ensenyar els altres.

D'aquesta manera els estudiants no només són responsables del seu propi aprenentatge, sinó que també són responsables de l'aprenentatge dels seus companys d'equip, doncs si no és així no poden desenvolupar amb èxit l'activitat d'aprenentatge.

- Ensenyament recíproc: aquest mètode el van idear Palincsar i Brown per a la comprensió lectora, consisteix en distribuir entre els membres de l'equip les funcions cognoscitives que realitza un lector expert (llegir i resumir, interrogar, respondre i anticipar). Per tant, cada membre de l'equip té un rol que correspon a una de les esmentades funcions i fa la tasca requerida en cada cas. De forma que les funcions cognoscitives que fa de manera simultània una única ment d'un expert es distribueix en diverses ments que treballen cooperativament, cal dir que aquests rols es poden anar alternant. Amb aquest mètode s'aconsegueix que els alumnes puguin llegir textos complexos i que vagin interioritzant els diferents procediments per poder enfrontar-se amb èxit a lectures individuals.
- Grup d'investigació: ideat per Sharan i Sharan, és un mètode que pretén convertir la classe en una comunitat científica que, organitzada en equips, treballa per aconseguir un mateix objectiu didàctic o tema, però cada equip des de un subtema. Cada equip desenvolupa la seva tasca mentre que el rol del mestre és basa en organitzar, monitoritzar l'activitat, distribuir les tasques i les responsabilitats per garantir la interdependència positiva. L'activitat acaba amb la posada en comú dels resultats de cada equip.

Amb aquestes tècniques i mètodes proposats per Duran (2014) podem aconseguir que els alumnes aprenguin i alhora ensenyin els seus companys, evitant que l'única persona que aprèn sigui el que fa el rol de tutor, doncs si fos aquest el cas estaríem davant d'una metodologia incorrecta.

2.2. Docència compartida entre mestres

Un cop es té clara la idea d'aprensenyar, és evident que el professorat no pot estar al marge del que s'ha estat comentant, és a dir, no pot ser que ensenyi a l'alumnat sense aprendre res. Per aquest motiu, en aquest apartat, a través de diversos autors, es parlarà sobre com els mestres poden aprendre ensenyant i com una metodologia, com la docència compartida, on hi ha dos mestres a l'aula no només afavoreix l'atenció a la diversitat sinó que també permet que hi hagi un aprenentatge entre iguals, en aquest cas entre docents.

Tal i com diu Duran (2014), sembla paradoxal voler convertir les aules en comunitats d'aprenents, on tots els participants tinguin oportunitats d'aprendre, tal com encoratgen les reformes educatives, però continuant fent-lo de forma que l'única persona que no aprèn a les aules sigui el professor.

Seguint en aquesta línia, les paraules de les mestres Barbara Galbraith i Mary Ann Van Tassel són: "Com ensenyants podem ajudar els aprenents mitjançant les preguntes que plantegem i la guia que oferim. Però nosaltres mateixos també podem rebre ajuda i guia de les preguntes i els suggeriments dels propis estudiants, sempre i quan estiguem disposats a acceptar-les.", citades a Duran (2014).

Per aconseguir-ho, i segons Duran (2014) és necessari que els docents, per poder aprendre juntament amb l'alumnat, desenvolupin alguns procediments i actituds per deixar de banda el model tradicional, com són el fet de ser conscients que les seves capacitats també es poden desenvolupar, que estan aprenent també amb els seus estudiants, que admeten allò que desconeixen i el converteixen en objectiu d'aprenentatge i que busquen suports a l'aprenentatge dels seus estudiants i al seu propi.

Centrant-nos en el tema d'aquest apartat, i continuant amb el mateix autor, una forma excel·lent d'aprendre mentre ensenyem és compartir la tasca d'ensenyar amb un altre docent dins l'aula, el que s'anomena docència compartida, normalment entre un mestre-tutor i un mestre de suport. Doncs, el treball conjunt de professors no només permet donar una millor atenció a la diversitat sinó que també dóna lloc a que els mestres puguin aprendre els uns dels altres. I és que la presència d'un col·lega dins l'aula incrementa les possibilitats de reflexionar sobre la pròpia tasca docent en totes les seves vessants, i a més, ofereix un suport idoni per incorporar innovacions en les aules i per retruc permet augmentar les possibilitats de formació i desenvolupament professional, fent possible una major qualitat en l'ensenyament de l'alumnat.

Segons Huguet (2006), per a què els mestres puguin compartir docència i desenvolupar de manera òptima aquesta tasca conjunta, cal que hi hagi un treball en col·laboració. Doncs, han de construir una manera de fer compartida que proporcioni seguretat als diferents implicats i que sigui capaç de resoldre els conflictes quan apareixen de manera cooperativa, prenent la decisió adequada per a cada situació.

No obstant, no es tracta d'imposar metodologies, sinó de crear contextos de treball que afavoreixin el creixement professional, pel fet que conjuntament poden negociar i acorden el que faran a l'aula a partir d'uns criteris compartits a nivell d'escola. Cal esmentar que aquest treball conjunt també permet tenir en compte diferents mirades i perspectives, i a partir de visions compartides, s'hi pensen diverses alternatives i s'hi fan propostes per reconduir diferents tipus de situacions.

De manera que la docència compartida entre docents pot ser una estratègia de perfeccionament i millora de la tasca educativa a l'aula. Segons Huguet (2006) promoure el treball cooperatiu entre mestres dins l'aula pot considerar-se un factor de millora de l'ensenyament, sempre que s'acompanyi d'una bona comunicació i que hi hagi una actitud oberta per qüestionar-se aspectes de la pràctica.

És rellevant el fet que cada docent respecti les maneres de fer de l'altre i negociï el tipus de treball que cal dur a terme a l'aula. És evident, que el fet que hi hagi un altre mestre al costat no resulta agradable a tots els docents, ja que alguns es poden sentir incòmodes amb la presència d'una altra persona a la classe. Segons Huguet (2006) alguns mestres comenten que han tingut la sensació que els estan observant i avaluant i que potser algun dia els hi agradaria prescindir del suport de l'altre professional. Per aquest motiu, aconsella que per evitar aquest tipus de situacions, s'ha de procurar crear unes bones condicions per a la col·laboració i un clima de treball constructiu i tranquil.

També comenta que algunes de les condicions per fer un autèntic treball de col·laboració són que hi ha d'haver una confiança mútua, respectant i acceptant la diversitat que també hi ha entre els diferents docents, ja que si un va amb la idea d'imposar determinades metodologies, és fàcil que sorgeixin problemes de relació i algunes resistències. Per tant, són els dos mestres els que han de procurar establir aquesta relació de confiança i respecte mutus, procurant ser flexibles per poder treballar conjuntament de manera òptima.

Per a què aquesta metodologia sigui possible, cal que es creïn espais de comunicació entre les diverses persones implicades de la comunitat educativa per afavorir la revisió crítica del que es fa dins de l'aula i així poder plantejar alternatives i propostes de millora. Aquestes converses entre professionals també permeten conèixer millor a l'alumnat, ja que se'l pot mirar des de diferents perspectives. Per tant, si es pretén que la docència compartida sigui òptima és necessari un augment de la coordinació i un esforç de col·laboració, a més d'una planificació conjunta de les sessions.

A continuació, es mostrarà un quadre on es pot veure els nivells de pràctica de la docència compartida segons Gilbert, Ch. & Hart, M. (1992), basat en el treball conjunt de dos professors a l'aula, bàsicament es parla del mestre d'aula o tutor i del mestre de suport.

Nivell	Focus d'atenció del professor de suport	Implicació en la planificació de la unitat de programació
1	Seu i ajuda a un alumne amb necessitats educatives especials. Garantim la presència de l'alumne, perquè sense el suport l'alumne no podria ser a l'aula i participar.	Sense coneixement previ de la unitat.
2	Dóna ajuda a altres alumnes. Quan l'alumne no necessita una ajuda tan permanent, el mestre de suport es pot anar movent i ajudar a altres alumnes que tinguin més dificultats.	Parla amb el professor d'aula sobre el temari o sobre els alumnes, per tant, hi ha una necessitat forçada d'espais de coordinació.
3	Es mou lliurement per l'aula i ajuda a qualsevol alumne.	Fa contribucions ocasionals en el treball de la unitat (fent petites explicacions, notes, aclarint, etc.). El mestre de suport té coordinació amb el mestre de l'aula. A partir d'aquí parlem de la necessitat forçada de coordinació entre el mestre de suport i el tutor.
4	Gestiona la classe mentre el professor d'aula atén a un alumne o grup. Com el mestre de suport fa la classe el tutor té temps per donar ajudes.	Té informació sobre la unitat perquè és ell el que gestiona l'aula. Fa suggeriments per a les properes sessions. Aquí el tutor pot focalitzar la seva ajuda a un grup de la classe, és important que ho

		faci perquè moltes vegades les necessitats sorgeixen dels continguts treballats, i ningú millor que el tutor pot conèixer els continguts que s'estan treballant i la forma d'apropar-los als alumnes.
5	Nivell ple de docència compartida. Planifiquen, ensenyen i avaluen conjuntament per tot l'alumnat de l'aula. Les dues persones treballen juntes amb l'objectiu de proporcionar oportunitats a tots els alumnes per aprendre i alhora aprenen conjuntament l'un de l'altre.	

En definitiva, i tal i com podem veure al quadre, hi ha diferents nivells de col·laboració entre els mestres, però l'ideal per aconseguir autèntiques comunitats d'aprenentatge on tothom pugui aprendre i, on a més, s'atengui a la diversitat de manera adequada és aconseguir el màxim nivell de col·laboració, que és quan es parla d'una docència compartida plena on els dos mestres desenvolupen indistintament el rol de mestre de suport i el rol de mestre tutor.

2.3. Aprenentatge entre iguals i docència compartida amb alumnes

Després d'aprofundir en diversos aspectes de la docència compartida entre mestres i veure que és una metodologia que permet una millor atenció a la diversitat i que, a més, afavoreix que els docents aprensen, es tractarà el tema de l'aprenentatge entre iguals i la docència compartida amb alumnes. Aquest últim concepte és bastant nou i no hi ha molts estudis que tractin sobre aquesta temàtica però és innegable que si volem convertir les escoles en autèntiques comunitats d'aprenents no pot ser el mestre l'únic posseïdor de coneixement i, per aquest motiu, considero que la docència compartida amb alumnes pot ser una metodologia que ens pot ajudar a aconseguir aquest propòsit.

Segons Duran, Torró i Vila (2003) l'escola tradicional, la qual està basada en un concepte transmissiu del coneixement, veia el professor com la persona que posseïa tot el saber, les interaccions que es consideraven rellevants eren únicament les que es produïen entre professor-alumne. La qual cosa ha fet que les interaccions, que són el veritable motor de l'aprenentatge, hagin estat durant generacions substituïdes per una única forma d'interacció entre un docent i una gran quantitat d'alumnes. Però amb la concepció constructivista de l'ensenyament i l'aprenentatge s'ha aconseguit canviar, en gran mesura, aquesta visió tradicional i s'ha prestat més atenció a les interaccions entre alumnes que poden tenir lloc a les aules.

Per tant, podem veure com diversos estudis deixen constància de la importància de les interaccions en l'aprenentatge, però en realitat a les aules poques vegades es deixa un espai perquè els alumnes entre ells dialoguin i es qüestionin els aprenentatges. Tot i que diversos autors, entre ells Duran, Torró i Vila (2003) conceben la interacció com un aspecte fonamental per al desenvolupament i, a més, diuen que la interacció entre iguals produeix la confrontació de punts de vista moderadament divergents que es tradueix en conflicte social i en conflicte cognitiu, la qual cosa beneficia els subjectes.

Vigotski (referenciat a Duran, Torró i Vila, 2003) diu que “l’aprenentatge desperta una colla de processos evolutius interns capaços d’operar només quan l’infant està en interacció amb les persones que l’envolten i en cooperació amb algú que li és semblant”. Si tenim en compte aquestes paraules podem veure l’eficàcia d’emprar metodologies com la docència compartida entre mestres o la docència compartida amb alumnes perquè en ambdós casos s’ofereixen als subjectes implicats l’oportunitat d’aprendre d’un igual i a més es propicia el fet d’aprensenyar.

No obstant, és evident que l’aprenentatge cooperatiu constitueix una subclasse dins del treball en grup que requereix una planificació acurada de la interacció i on no n’hi ha prou amb agrupar els alumnes. I és que aquest tipus d’aprenentatge implica una nova forma implícita d’atendre l’aula, per exemple a les aules s’ha de veure l’error com quelcom positiu, el treball individual s’ha de veure com un requisit per a fer aportacions al grup i s’ha de tenir el principi que tothom pot aprendre dels altres.

Però tal i com diu Echeita (1995) (referenciat a Duran, Torró i Vila, 2003), no es tracta de buscar “el mètode cooperatiu per excel·lència”, sinó d’escollir en cada moment, en cada activitat i en cada grup d’alumnes concret, aquell que potenciï més i millor els factors per al treball cooperatiu.

Per entendre millor com els alumnes poden veure’s beneficiats per l’ajuda mútua podem recollir els avantatges i els inconvenients que ens aporta la recerca de Duran (2003) (referenciat a Duran, Torró i Vila, 2003), on podem veure que no només es beneficien de l’ajuda els tutorats, persones que reben suport d’algú més expert o capacitat, sinó que també els tutors, persona més experta que ajuda a les altres, poden aprendre molt si la seva actuació està ben planificada.

Per una banda, l’alumne que desenvolupa el rol de tutor es beneficia de l’ajuda que ofereix perquè augmenta la seva implicació, responsabilitat i autoestima en la tasca, té major control del contingut i per retruc una millor reestructuració dels coneixements previs per ensenyar-los, a més com s’ha de preparar la sessió per explicar-la a altre és conscient de les seves llacunes i incorreccions i, per tant, pot corregir-les i, per últim, les seves habilitats socials milloren perquè duu a terme activitats d’interacció constant.

Per altra banda, l’alumne tutorat és evident que es beneficia de l’ajuda de l’alumne tutor, i entre els beneficis es pot observar una millora acadèmica i un ajust psicològic perquè el fet que l’ajudi un company pot ajudar a disminuir l’estrès i l’ansietat que pateix quan presenta dubtes.

Amb aquesta aportació podem veure que l’alumnat que fa el rol de tutorat es beneficia de l’ajuda d’un company més expert, però a l’inrevés del que s’espera, és l’alumne tutor qui obté més beneficis d’aquesta ajuda, ja que el fet d’ensenyar, si es duu a terme correctament, permet a l’alumne aprendre molt més del tema que imparteix i alhora de les llacunes que té i que li permeten avançar. Perquè aquesta interacció sigui òptima és necessari estructurar-la amb la finalitat de treure’n el màxim profit, i tal i com destaquen Duran, Torró i Vila (2003) cal que els alumnes disposin d’un guió d’interacció que els permeti en tot moment saber què han de fer, en funció del rol que ocupen. Així la formació prèvia esdevé un requisit per tal que cada membre desenvolupi correctament el seu rol i es beneficiï de l’ajuda mútua.

Però una de les preguntes més freqüents dels mestres pot ser el fet de com escollir un tutor, ja que aquest ha de desenvolupar correctament el seu rol perquè es produeixi aprenentatge. Doncs, segons Baudrit (2000) les formes d'elecció són múltiples, però sovint la més evident és la de confiar l'activitat a alumnes competents en la temàtica que s'ha de tractar, ja que així se suposa que poden aconsellar, proposar mètodes de treball i aportar coneixements als seus iguals. No obstant, remarca que aquesta decisió té un inconvenient que és que sempre desenvolupen els mateixos alumnes el rol de tutor i amb el pas del temps l'alumnat tutorat se sent poc valorat o inferior. Per aquesta raó, Lippitt, Eiseman i Lippitt (1969) (referenciats a Baudrit, 2000) recomanen distribuir més equitativament les tasques tutelars, encara que haguem de reduir el nombre d'alumnes del grup que depèn d'un alumne amb un nivell més baix. Així també aconseguirem que aquests alumnes se sentin valorats i millorin la seva autoestima i seguretat.

L'edat també pot ser una pregunta freqüent dels mestres a l'hora de dur a terme aquestes pràctiques, doncs què és millor que hi hagi una gran diferència d'edat entre els alumnes tutors i tutorats o pel contrari és més beneficiós que l'edat sigui més o menys la mateixa? Alguns autors sostenen que quant més gran sigui la diferència d'edat millor aprendran els tutorats, ja que el nivell dels tutors serà evidentment més elevat que el dels seus "alumnes". Però a això també se li han trobat inconvenients, ja que si la diferència entre tutors i tutorats és tan gran, difícilment el tutor podrà aprendre de les interaccions que estableixi amb els tutorats.

Per aquest motiu, ens basarem més en la idea d'Armstrong i d'altres (1979) (referenciat a Baudrit, 2000) que afirmen que si l'edat entre els subjectes és semblant es garanteix la comprensió mútua. I és que tal i com diu aquest autor els alumnes s'enfronten al mateix programa escolar, comparteixen sovint interessos i s'assemblen en el seu nivell de llenguatge o de relació socioafectiva. A més, com el tutor també haurà après fa poc allò que està explicant podrà comprendre les dificultats o frustracions de l'alumnat tutorat i podrà posar exemples més pròxims perquè l'altre l'entengui.

Respecte a la docència compartida amb alumnes, cal dir que no hi ha gaires estudis al respecte i un dels pocs és el realitzat pels nord-americans Villa, Thousand i Nerven. Però si en algunes escoles ja es porten a terme algunes formes de col·laboració amb l'alumnat, com el programa *Llegim en parella*, per què no anar més enllà i proposar a una escola que es llanci a l'aventura de compartir docència amb l'alumnat?. Pot ser que en un primer moment sembli massa arriscat però si ho provem amb un grup-classe i veiem els beneficis potser el curs següent ens arriquem i ho provem amb altres classes. Doncs, la docència compartida amb alumnes pot esdevenir una de les millors maneres perquè els discentis aprenguin els uns dels altres, ja que, com s'ha pogut veure en les darreres línies, la millor manera d'aprendre és quan interactuem i, com diu Armstrong, si la interacció es produeix entre individus d'edats similars encara millor.

Centrant-nos en un dels últims estudis dels autors Villa, Thousand i Nerven (2010) podem veure que defineixen la docència compartida, o el que ells anomenen *co-teaching*, com una responsabilitat d'ensenyament compartida entre dues o més persones que s'encarreguen de l'aprenentatge dels estudiants d'una classe. Ens expliquen que una pràctica emergent és que els alumnes serveixin de co-tutors als seus propis mestres, considerant el seguiment de mestre-alumne en els escenaris de la docència compartida. També, comenten que la docència

compartida va sorgir com una conseqüència natural mentre dos mestres, un generalista i un d'educació especial, que compartien docència i alguns dels seus alumnes servien com a companys tutors d'altres discents.

En els seus inicis, a l'any 1980 aproximadament, es va seguir la següent seqüència: els estudiants col·laboraven amb els seus mestres, inicialment treballant en grups cooperatius d'aprenentatge, llavors com a tutoria entre iguals, i eventualment com a co-tutors. Però llavors, el mestre d'educació especial va suggerir al tutor que podrien entrenar a alguns alumnes perquè fessin el paper de co-tutors, i un cop ho van dur a terme van veure els múltiples beneficis d'aquesta pràctica. Diversos alumnes donaven suport a altres companys en àrees on eren més experts i a l'inrevés, creant un interès general de l'alumnat per aquesta metodologia, doncs la majoria volia ser tutor d'un altre i ajudar-lo. Això va començar en una classe, i també en una escola en concret, però amb el pas del temps es va anar generalitzant a tota l'escola degut al seu èxit.

A més, amb els seus estudis es confirma el que deia Amstrong sobre l'edat, ja que en preguntar a uns determinats alumnes tutorats, sobre l'ajuda que els oferia un alumne co-tutor, responien que el seu company era millor mestre perquè acostumava a utilitzar vocabulari i exemples apropiats per a la seva edat. I alhora un dels alumnes que havia fet el rol de co-tutor, en aquest cas Bill, va assegurar que havia après més ensenyant matemàtiques, en el seu cas, que en cap altra situació, incloent els cursos que ell, anys més tard, havia acabat en Harvard.

També aquests autors ens parlen dels diferents rols que poden desenvolupar els alumnes co-tutors quan realitzen aquesta docència compartida. A continuació es descriuran breument, ja que en un d'aquests es basarà el treball que es desenvoluparà més endavant.

- Co-ensenyament de suport: és quan un co-tutor, normalment el mestre-tutor, pren el paper de la instrucció i l'altre, sovint l'alumne co-tutor, va rotant entre els estudiants i els presta suport quan ho necessiten. El co-tutor que pren el paper de suport observa i escolta els estudiants mentre treballen conjuntament, i dóna assistència un a un quan és necessari, mentrestant l'altre co-tutor continua dirigint la lliçó. Cal dir que els mestres que són nous en aquesta metodologia de la docència compartida amb alumnes acostumen a escollir aquest enfoc.
- Co-docència paral·lela: és quan dues o més persones treballen amb diferents grups d'estudiants en diferents seccions de la classe. Els co-tutors potser van rotant pels grups, i en alguns casos algun grup pot treballar sense un co-tutor durant una part de la sessió. És a dir, els co-tutors es reparteixen en grups i donen la mateixa lliçó als seus companys, podent rotar pels diferents grups i aquests poden treballar sense el suport del tutor durant un temps de la classe.
- Co-docència complementària: aquest enfoc té lloc quan un co-tutor posa exemples o enriqueix allò que ha explicat l'altre co-tutor i, a més, controla que l'alumnat progressi adequadament.
- Ensenyament en equip: en aquest enfoc els co-tutors es divideixen les tasques d'una classe, alternant-se-les, és a dir, poden fer rols de suport o fer l'explicació de la lliçó, etc. Allò a destacar d'aquest tipus és que tots els co-tutors han de dominar tot el

contingut o coneixement per impartir-lo, ja que es repartiran els rols indistintament i tots hauran de dur a terme diverses funcions.

Cal dir que en la co-docència complementària i en l'ensenyament en equip s'ha d'evitar reproduir el rol del mestre que té davant a la classe però que no controla d'a prop els seus alumnes.

Com es pot veure en els diferents enfoccs de la docència compartida amb alumnes, els estudiants estan immersos en la instrucció d'alguna manera. En molts casos, l'estudiant co-tutor fa de tutor, dona suport o complementa la lliçó donada per l'altre mestre. A més, els autors comenten que és millor que els alumnes co-tutors es presentin com a voluntaris per a desenvolupar la tasca i remarquen la idea que no és una pràctica que s'ha d'imposar. També comenten la importància d'entrenar als alumnes que compartiran docència amb el mestre, per exemple ensenyant-los estratègies de motivació, i de vegades és igual de necessari donar instruccions als mestres per desenvolupar adequadament aquesta metodologia.

Cal comentar que quan es duu a terme una metodologia d'aquest tipus és necessari saber què és vol aconseguir, també abans de portar-la a terme cal un entrenament dels alumnes que realitzaran el rol de co-tutors (p.ex. ensenyar a cooperar i a aprendre amb un grup) i durant el transcurs de les sessions cal un monitoratge (p.ex. planificar conjuntament futures sessions) i una avaluació de l'alumnat co-tutor (p.ex. un portfoli) i del programa de co-ensenyament (p.ex. participació). És evident que els discents amb el rol de co-tutors han d'estar sota la supervisió d'un mestre qualificat per dur a terme amb èxit aquesta metodologia.

En definitiva, la docència compartida amb alumnes és una metodologia que pot permetre, si es duu a terme de manera adequada, una millor atenció a la diversitat, una forma d'aprendre conjunta amb l'alumnat que permet aprensenyar i, a més, possibilita el fet d'aprofitar millor els recursos humans de les aules. Aquest últim aspecte té especial rellevància en una època on cada cop hi ha major ràtio d'alumnes per aula i on els recursos humans cada cop són més escassos degut a les retallades en l'àmbit educatiu.

3. Context del centre d'Educació Primària.

La proposta de docència compartida amb alumnes es portarà a terme en una escola del Vallès Oriental anomenada Sant Sadurní, la qual es troba concretament al municipi de Montornès del Vallès. És un centre d'educació infantil i primària d'una única línia que compta amb uns 250 alumnes aproximadament i un equip docent format per vint-i-dues persones.

L'escola es troba en un barri obrer que està situat a prop de polígons industrials, per aquest motiu la majoria de l'alumnat del centre és de classe social treballadora. Molts d'ells són descendents de la immigració dels anys seixanta, sobretot d'Andalusia i Extremadura, i la llengua materna de la majoria de l'alumnat és el castellà. No obstant, l'escola promou el català com a llengua vehicular i de cohesió social, tot i que també es treballen altres llengües com el castellà i l'anglès.

És una escola que utilitza una metodologia basada en llibres de text i totes les assignatures segueixen el llibre corresponent. Cal comentar que l'escola fa desdoblaments en l'assignatura

de llengua catalana a cicle inicial i en l'assignatura d'anglès i d'informàtica a tots els cicles. Per atendre a la diversitat compten amb un mestre d'educació especial que dóna suport a tots els cursos, es fan activitats de reforç i grups flexibles en àrees fonamentals de la primària. Cal dir que cada any fan un projecte cultural a cada curs, però no és una escola que treballi per projectes de manera habitual.

Es porta a terme la proposta de docència compartida amb alumnes en aquest centre perquè en aquesta escola mai s'ha portat a la pràctica una metodologia d'aquest tipus, doncs aquesta és molt innovadora, i es vol promoure el treball grupal en un context acostumat a treballar de forma individual i seguint llibres de text. Per tant, el fet de dissenyar dues sessions on alumnes puguin ensenyar els companys i aprendre alhora no només ens permetrà veure si l'alumne aprèn, sinó també les estratègies que utilitza per ensenyar els seus companys i les resistències dels mestres davant d'aquesta nova forma d'ensenyament i aprenentatge.

4. Proposta de la intervenció

El present treball, tal i com s'ha anat explicant al llarg de l'escrit, té com a objectiu principal portar a terme una metodologia de docència compartida amb alumnes. Per tant, i prenent com a base les aportacions dels diversos autors esmentats en el marc teòric, es procedirà a dissenyar una proposta d'intervenció que es portarà a terme amb alumnes de quart curs de primària de l'escola Sant Sadurní.

4.1. Objectius de la intervenció.

Els objectius d'aquesta intervenció estan molt relacionats amb els objectius generals del treball, ja que, com s'ha anat dient, la part central d'aquest escrit és la posada en pràctica de la metodologia de docència compartida amb alumnes en un centre que no duu a terme aquest tipus de pràctiques. A continuació, s'enumeren els objectius que es desprenen d'aquesta intervenció:

1. Identificar episodis on els alumnes co-tutors tinguin l'oportunitat d'aprendre alhora que imparteixen docència als seus companys.
2. Saber les estratègies que emprà l'alumnat per ensenyar els seus companys a partir de les gravacions de vídeo de les classes impartides per l'alumnat co-tutor i les posteriors entrevistes.
3. Conèixer les resistències que mostren els mestres davant la docència compartida amb alumnes i l'aprenentatge entre iguals a partir de les observacions directes, les gravacions i l'entrevista al docent.

4.2. Metodologia.

L'afany per dur a la pràctica la metodologia de docència compartida amb alumnes ens porta a crear un instrument que pot permetre treure profit de les diferències naturals entre els alumnes i alhora gestionar millor l'aula heterogènia canviant les habituals pràctiques docents.

Tenint en compte els estudis realitzats per Villa, Thousand i Nervin (2010) i la classificació que van elaborar segons els rols que poden dur a terme els discents co-tutors, el present treball es centrarà en desenvolupar una metodologia de docència compartida en paral·lel, és a dir, els co-tutors treballaran en grups diferents d'alumnes en diversos moments de la classe i l'alumnat pot ser freqüentment reagrupat per beneficiar-se de la docència dels instructors. Cal dir que aquesta forma pot oferir situacions molt variades, ja que, entre els diferents beneficis que aporta, permet dividir la classe per monitoritzar la comprensió; crear centres d'interès; que l'alumnat amb el rol de co-tutor ofereixi explicacions a un grup determinat; ajustar-se als estils o preferències d'aprenentatge (oferint una explicació visual en grup, manipulativa, ...) i donar instrucció suplementària (donant més ajuda o generant reptes per aconseguir un major aprofundiment sobre la temàtica).

Aquesta proposta d'intervenció, es durà a terme amb alumnes de quart de primària en l'assignatura de coneixement del medi natural, social i cultural, concretament treballaran l'Edat Moderna, ja que actualment acaben de fer tot el període de la història corresponent a l'Edat Mitjana. Cal dir que la proposta es realitzarà durant dues sessions de la matèria en una classe de vint-i-cinc alumnes, on nou tindran el rol de co-tutor i, per tant, s'hauran de preparar prèviament una sèrie de materials per explicar a la classe la part de l'assignatura corresponent.

Com és la primera vegada que el mestre utilitza una metodologia d'aquest tipus ha optat per escollir com a co-tutors a aquells alumnes més experts en la temàtica a tractar. Per tant, s'utilitzen les diferències com a font d'aprenentatge, ja que l'alumne co-tutor, una mica més hàbil, té l'oportunitat d'aprensenyar, i els companys tutorats poden aprendre gràcies a l'ajuda personalitzada que reben.

L'objectiu, tal i com diu Duran (2014), és que els alumnes adoptin el rol de mestre preparant i impartint una classe sobre un contingut prèviament distribuït, amb el propòsit que l'estudiant aprengui ensenyant no només el contingut curricular i la competència comunicativa, sinó també les habilitats de raonament complex associades a ensenyar. Cal esmentar que es farà una sessió prèvia, amb una setmana d'antelació, per guiar als co-tutors en la seva tasca, i tal i com diuen Duran, Torró i Vila (2006) aquesta formació inicial del tutor, en aquest cas co-tutor, és clau per al posterior èxit i ha de contenir: concepte de docència compartida amb alumnes, beneficis per als co-tutors i tutorats, estructura de la sessió, demostració de les diferents tasques derivades dels respectius rols davant del tema a tractar i familiarització amb els diferents instruments a utilitzar.

Per realitzar la intervenció, el mestre donarà part de la lliçó, aquells aspectes més generals, i l'alumnat co-tutor, cinc a la primera sessió i quatre a la segona (dos germans bessons faran junts el rol de co-tutor, ja que un presenta més dificultats), es distribuirà en grups de cinc o sis persones aproximadament per explicar de manera específica una part concreta de la lliçó a partir dels materials preparats prèviament per ells mateixos. Per tant, com s'ha comentat més amunt, s'emprarà una metodologia de docència compartida en paral·lel on els co-tutors treballaran en grups diferents d'alumnes en diverses seccions de la classe i oferiran una part de l'explicació de la matèria, que normalment imparteix el mestre, a un grup determinat de companys.

4.3. Cronograma, activitats i recursos.

A continuació, es mostra el calendari establert per portar a la pràctica la metodologia de docència compartida amb alumnes a l'escola Sant Sadurní, a més de les activitats planificades per a cada sessió i els recursos, tant materials com humans, necessaris per al seu òptim desenvolupament.

Data	Activitats	Recursos
15/04/2015	Reunió amb el mestre tutor per explicar el projecte, concretar el que es farà, qui ho farà, de quina matèria i quin dia es portarà a terme, segons el cronograma establert.	Recursos humans: <ul style="list-style-type: none"> - Mestre responsable de la matèria Recursos materials: <ul style="list-style-type: none"> - Aula - Full amb una explicació detallada de la metodologia
28/04/2015	Fer una reunió amb el mestre responsable de la matèria de Coneixement del medi natural, social i cultural i els nou alumnes co-tutors per guiar-los sobre la intervenció que hauran de fer.	Recursos humans: <ul style="list-style-type: none"> - Mestre i alumnes co-tutors Recursos materials: <ul style="list-style-type: none"> - Aula - Fulls d'explicació (Annex D) - Fulls d'entrevistes
06/05/2015	Durant aquesta sessió, es portarà a la pràctica la metodologia d'alumnes co-tutors durant mitja hora de la matèria establerta. Cal dir que només faran de co-tutors cinc alumnes en aquesta sessió.	Recursos humans: <ul style="list-style-type: none"> - Mestre - Tot el grup classe Recursos materials: <ul style="list-style-type: none"> - Càmera de vídeo i càmera de fotos. - Pauta d'observació (Annex E).
11/05/2015	En aquesta sessió, es durà a terme la metodologia d'alumnes co-tutors, però amb els altres alumnes seleccionats, un total de quatre discents. Igual que en la sessió anterior, els alumnes actuaran com a co-tutors durant mitja hora.	Recursos humans: <ul style="list-style-type: none"> - Mestre - Tot el grup classe Recursos materials: <ul style="list-style-type: none"> - Aula - Càmera de vídeo i càmera de fotos. - Pauta d'observació.
15/05/2015	Aquest dia s'efectuaran les entrevistes al tutor del grup, als alumnes que han fet el rol de co-tutor i a alguns alumnes tutorats, amb la finalitat de recollir evidències sobre l'aprenentatge realitzat i les opinions sobre la metodologia emprada.	Recursos humans: <ul style="list-style-type: none"> - Mestre - Alumnes co-tutors i alguns alumnes tutorats Recursos materials: <ul style="list-style-type: none"> - Sala de mestres - Entrevistes - Càmera de vídeo

5. Avaluació de la intervenció.

Un cop s'ha portat a terme la intervenció proposada en l'apartat anterior, és imprescindible que es faci una avaluació acurada per tal d'identificar punts forts i punts febles de la metodologia. Per fer-lo, ens basarem en tot el material que es va utilitzar per recollir evidències, és a dir, en els diferents vídeos, en les entrevistes i en l'observació directa que es va realitzar.

Per començar, després del disseny de la intervenció de docència compartida amb alumnes es va realitzar una reunió amb el mestre de coneixement del medi de l'escola on es portaria a terme. Se li va presentar la metodologia i se li va exposar en què consistiria treballar-la a l'aula, des d'un primer moment el mestre es va mostrar disposat a col·laborar i assertiu davant d'aquesta innovadora forma d'impartir les classes.

Unes setmanes més tard, es va fer una reunió amb els alumnes que desenvoluparien el rol de co-tutors, l'objectiu principal era explicar als alumnes la metodologia i guiar-los sobre allò que podien fer per ensenyar els companys. En aquesta reunió, es va deixar clar a l'alumnat la necessitat de preparar bé el material per no només ensenyar, sinó també per aprensenyar, aspecte clau per a l'èxit de la metodologia. També se'ls va orientar sobre com gestionar la diversitat de l'aula, ja que a l'hora de preparar el material havien de tenir en compte a aquells alumnes que podien presentar més dificultats i oferir-los ajudes ajustades.

Quan l'alumnat, després de realitzar diverses preguntes, va tenir clar el rol que havia de desenvolupar, es va començar a preguntar com podia presentar el contingut per tal que els altres l'aprenguessin, aspecte que els creava inquietud. Com tenien un full que els hi havíem donat amb l'explicació de la metodologia i idees sobre com presentar el contingut, els alumnes van començar a dir allò que volien fer. En un primer moment, ens vam trobar que tots volien presentar el contingut a través de jocs, però a mesura que anaven parlant i escoltant les idees dels altres companys anaven sorgint diferents propostes que eren molt interessants. Entre les quals estaven el fet de fer maquetes, històries on un protagonista expliqués els continguts a treballar, teatre de titelles, etc.

Per tant, és evident que fer una reunió prèvia amb l'alumnat és imprescindible per orientar-lo i encoratjar-lo a desenvolupar el rol de co-tutor, però el que és realment interessant és l'ajuda que es poden oferir entre ells, ja que mentre van parlant i discutint sorgeixen idees i propostes que els enriqueixen i els ajuden a estructurar les seves pròpies idees.

L'alumnat cada cop estava més entusiasmat amb el rol de co-tutor i des d'un primer moment van tenir clar que allò que feien, sobretot, els beneficiava a ells, ja que havien d'aprendre molt bé el contingut per poder-lo explicar a la resta de companys. Aquest aspecte ens va sorprendre bastant, ja que normalment allò que requereix un esforç extra pot esdevenir una càrrega feixuga, però la il·lusió d'aquests nens i nenes per compartir docència amb el mestre i ensenyar als seus companys cada cop anava en augment.

Per finalitzar la tutoria prèvia amb l'alumnat co-tutor, es van repartir els continguts a presentar i els dies en què cada alumne ho portaria a terme. A més, se'ls va dir a quins companys

ensenyarien, per tal que tinguessin en compte com atendrien a la diversitat, sobretot com presentarien la informació i captarien l'atenció d'aquell alumnat amb més dificultats.

Els co-tutors van ser seleccionats pel mestre, el qual va escollir per compartir docència a aquells alumnes amb un bon nivell d'aprenentatge i que, segons ell, eren més experts en la matèria. Després d'explicar, en la reunió prèvia, als co-tutors allò que havien de fer i els grups que havien de tutoritzar, els co-tutors es van preparar el material a casa seva o a les hores del pati. El mestre es va oferir a ajudar-los si ells li demanaven ajuda, però, tal i com tractarem a l'apartat de conclusions, no va fer un bon seguiment dels co-tutors i va veure gairebé tots els materials que van elaborar el dia que l'alumnat els va exposar.

Justament set dies després de la reunió prèvia amb els alumnes, vam anar d'hora a l'escola per preparar-lo tot i gravar-los. La nostra sorpresa va ser que només eren conscients d'allò que anàvem a fer els alumnes co-tutors, doncs el mestre no havia dit res als altres nens i nenes. Això va provocar que molts alumnes s'esveressin per la manca d'anticipació i, a més, molts es qüestionaven el fet de per què ells no serien co-tutors en cap sessió. No obstant, el mestre va reconduir la situació i els va explicar als alumnes allò que farien i els beneficis que podien extreure d'aquesta metodologia. Però pensem que és important presentar prèviament les innovacions i argumentar-les per tal que l'alumnat sàpiga allò que farà, doncs l'anticipació beneficia tant a l'alumnat amb un bon ritme d'aprenentatge com a aquell que presenta alguna dificultat.

A continuació, el mestre va començar a introduir el contingut a treballar aquell dia, indagant en els coneixements previs dels seus alumnes i relacionant allò que anaven a fer, l'Edat Moderna, amb allò que havien treballat en sessions anterior. Cal dir que l'alumnat es va mostrar participatiu i implicat en la sessió. Seguidament, el mestre va explicar que tot el contingut que ell havia introduït ho explicarien en profunditat alguns alumnes, que desenvoluparien el rol de co-tutors, i que per fer-lo l'aula s'havia de dividir en quatre racons amb quatre grups, i cada grup tindria assignat un co-tutor que els explicaria la part de la matèria que s'impartiria aquell dia durant aproximadament mitja hora de la classe.

Cal comentar que els grups els havia fet el mestre prèviament seguint criteris d'heterogeneïtat i nivells d'aprenentatge. Per tant, a l'hora de formar els grups va tenir en compte la diversitat de l'aula i les característiques de cada co-tutor, amb la finalitat de què a cada grup hi hagués persones més expertes en la matèria o amb més facilitat d'aprenentatge i alumnes amb més dificultats perquè poguessin ser ajudats pel co-tutor i pels seus iguals tutorats. A més, com s'ha comentat més amunt, els co-tutors ja havien estat informats en la reunió prèvia dels companys que tutoritzarien, per tal de fer una intervenció ajustada als alumnes tutorats.

Continuant amb la primera sessió de docència compartida, l'alumnat es va dividir en grups i cada co-tutor va presentar el material amb el que explicaria el contingut al grup de companys assignat. Tots els alumnes van presentar materials diversos i fets amb creativitat, la qual cosa va provocar una gran motivació en l'alumnat tutorat, doncs cap alumne estava acostumat a aprendre a través d'aquestes dinàmiques i la veritat és que des d'un primer moment es van implicar molt.

Aquest primer dia de docència compartida amb alumnes a l'escola, van ser co-tutors cinc alumnes, dos d'ells són germans i ho van fer junts. L'objectiu didàctic d'aquella sessió era "aprendre com era la vida de les persones al camp i a la ciutat fa 200 anys i els mitjans de transport que feien servir", aquest objectiu era comú per a tothom i es despenia del contingut a treballar en l'àrea de Coneixement del medi natural, social i cultural. Cal esmentar que allò que van preparar és realment interessant i per aquest motiu creiem necessari explicar grup per grup el que van fer. Cal dir que ho podem explicar gràcies als instruments de recollida de dades emprats, concretament les gravacions de vídeo i l'observació directa.

En primer lloc, s'explicarà la intervenció que van realitzar els dos germans co-tutors, en Jack i l'Armand, ells van presentar la informació d'una manera molt innovadora a través d'un teatre de titelles on explicaven el contingut a partir de la història d'un personatge, fent servir diversos escenaris amb imatges de l'època. Davant d'aquesta forma de presentar la informació, l'alumnat tutorat es va mostrar fascinat, mostrant una gran curiositat per tot allò que representaven els seus companys, doncs com era un material molt visual i creatiu la motivació i l'interès va anar en augment, la qual cosa va facilitar l'escolta activa.

Respecte als co-tutors, intentaven atendre a la diversitat esforçant-se per explicar el contingut de manera clara i entenedora i, a més, empraven titelles caracteritzades de l'època que aconseguien captar millor l'atenció de tots els companys. Al finalitzar la representació feien un seguit de preguntes per comprovar que tothom ho havia entès, donant l'oportunitat de què els tutorats s'ajudessin per crear una bona resposta i si algú tenia més dificultats l'intentaven ajudar donant-li pistes o tornant-s'ho a explicar.

Pel que fa a l'aprenentatge, els dos co-tutors mostraven en tot moment un gran domini del contingut, sabent relacionar diferents idees per després explicar-les a la resta. També, mostraven que havien après perquè sabien respondre els dubtes dels companys i explicaven les coses d'una altra manera si era necessari. D'altra banda, els tutorats demostraven que havien après mentre contestaven les preguntes que els hi feien els co-tutors i ajudaven els altres companys a contestar-les. Per exemple, una de les preguntes va ser: *Per què el pagès va haver de deixar el camp i marxar a la ciutat?* (una alumna tutorada va respondre) *Perquè...perquè... no hi havia treball i tenien els tractors i el... i un home li va dir que s'anés a la ciutat a buscar treball.* (Un altre tutorat va afegir) *Perquè havien...van inventar màquines perquè treballassin elles soles el camp i ja no hi havia treball i se'n va anar a la ciutat.*

En segon lloc, es comentarà la intervenció de la Lidia, la nena va narrar un conte que tractava el contingut a través de la història d'un personatge, en Pau. Davant d'aquesta explicació, l'alumnat tutorat es va mostrar motivat, però com ella anava explicant el conte sense mostrar cap imatge, quan va transcórrer una estona aquells alumnes que tenen més dificultats per mantenir l'atenció es van començar a dispersar.

La co-tutora atenia a la diversitat fent preguntes sobre allò que havia explicat i comprovava així que els altres l'havien entès. Després de les preguntes, si veia a algú que no ho havia acabat d'entendre li feia fer un resum o s'ho explicava de manera més sintètica. També donava temps perquè els tutorats s'ajudessin entre ells, potenciant d'aquesta manera l'ajuda entre iguals.

Respecte a l'aprenentatge, la co-tutora mostrava un bon domini del temari exposat perquè per preparar-s'ho havia fet un treball previ on havia desenvolupat el contingut a través de la vida d'un personatge fictici, la qual cosa requereix una bona comprensió i reflexió del tema. També demostrava haver après quan els altres li feien preguntes i quan havia de reconduir les respostes que donaven els companys a algunes qüestions plantejades. Per exemple, una alumna tutorada li va preguntar: *Per què l'home va decidir venir a la ciutat i deixar el camp? Mmm...No ho va decidir ell, sinó que li van obligar a anar-se'n a la ciutat perquè no podia treballar al camp per culpa dels tractors.* Per altre costat, els tutorats aprenien mentre escoltaven la història i quan se li feien preguntes sobre el tema, ja que havien de reflexionar sobre el que havien après i ho havien d'acabar d'assolir.

En tercer lloc, es procedirà a comentar la intervenció d'en Pere, qui va fer l'explicació del tema a través d'uns apunts que va elaborar i d'un joc amb diverses preguntes relacionades amb el contingut. Cal dir que els alumnes tutorats es van mostrar molt atents durant l'explicació del tema, ja que sabien que aprendre'l seria essencial per poder guanyar en el joc. Per tant, aquest va ser un potent element motivador i va ajudar a captar l'atenció. No obstant, la competició pot anar en detriment d'aquells alumnes amb més dificultats. A més, cal dir que durant el joc, els alumnes reflexionaven sobre les respostes que realitzaven per poder guanyar punts en aquest.

Respecte a l'actitud del co-tutor, cal comentar que va ser molt positiva envers els tutorats i va intentar en tot moment atendre a la diversitat. Per exemple, va començar la seva explicació dient la següent frase: *Si ho he de repetir 30 vegades ho repeteixo.* Aquesta predisposició a ajudar va crear un clima de confiança i quan va acabar d'explicar la primera vegada, els companys no van dubtar en dir-li que ho tornés a explicar. Un cop ho havia explicat dues vegades i havia aclarit els diferents dubtes, va començar a fer els dos equips i en cadascun hi havia alumnes amb diferents nivells d'aprenentatge, la qual cosa feia que els dos tinguessin oportunitats de guanyar en el joc.

Pel que fa a l'aprenentatge, cal dir que el co-tutor va aprendre mentre realitzava l'explicació i posava alguns exemples. També aprenia quan contestava les preguntes que li formulaven els altres i mentre reconduïa les respostes que li donaven. A més, per fer el material, sobretot les preguntes del joc, havia hagut de reflexionar prèviament sobre el contingut del tema i en conseqüència aprendre'l amb més profunditat. D'altra banda, l'alumnat tutorat demostrava que aprenia mentre escoltava allò que l'altre els explicava i mentre responia preguntes de manera reflexionada durant el joc.

En quart lloc, s'explicarà la intervenció d'en Jan, qui va elaborar un mural amb l'explicació del tema, juntament amb imatges, i preguntes tipus test al respecte. Els tutorats es van mostrar receptius davant la intervenció del co-tutor. Tenien curiositat per les imatges i feien diverses preguntes sobre aquestes. Sobretot, l'aspecte que els va crear més interès va ser la manca de condicions higièniques d'aquella època i per aquest motiu van fer diverses reflexions al respecte, per exemple un d'ells va dir *llavors si els carrers estaven tant bruts era normal que les persones tinguessin malalties i es morissin de pesta.*

En aquest cas, el co-tutor va atendre a la diversitat responent a les preguntes que presentaven els tutorats i explicant d'una altra manera el tema o posant exemples del contingut si calia. No

obstant, li mancava formació al respecte, ja que feia alguns comentaris poc encertats com per exemple: *Tú eres el listo, tú no vales.../ Como va a ser eso!* Per tant, caldria ensenyar els nens a utilitzar altre tipus de vocabulari i a regular la classe d'una manera més adequada.

Respecte a l'aprenentatge, el co-tutor mostrava un bon domini del contingut mentre feia l'explicació i a través de les diverses preguntes que li plantejaven els tutorats. Per exemple: *Per què viuen en tan males condicions? Perquè viuen a prop de les fàbriques i...i... i no hi havia... (un alumne tutorat respon: clavegueres) sii...clavegueres!* Per tant, no només podem veure que el co-tutor aprèn mentre explica el contingut sinó que també podem veure que es nodreixen els uns dels altres. Els tutorats aprenien a través de l'explicació del co-tutor i de les qüestions que li plantejava, ja que reflexionaven sobre aquestes i eren capaços d'opinar de manera crítica sobre alguns fets, per exemple (referint-se a la vida de la gent que treballava a les fàbriques i a les seves males condicions de vida): *No crec que sigui just que uns visquessin a les ciutats i els altres a les afores, però és la vida.*

Per tant, podem observar que els alumnes van presentar amb diferents formats la informació i van utilitzar diverses estratègies per fer arribar als seus iguals el contingut a treballar. Tot i que els faltava més formació per dirigir-se correctament als companys i guiar-los de manera idònia, mostraven grans qualitats per ensenyar i aprendre alhora.

Un cop els alumnes van acabar les seves presentacions, el mestre va felicitar-los i els va preguntar alguns aspectes del tema per comprovar si havien après i, efectivament, la majoria d'alumnes van donar bones respostes a les diverses qüestions, sobretot aquells que havien desenvolupat el rol de co-tutors. Per exemple, un alumne co-tutor va respondre la pregunta de com eren els vaixells de l'època de la següent manera: *Abans d'aquella època els vaixells funcionaven amb remos o amb veles però a l'Edat Moderna funcionaven amb...amb un motor de vapor. Després es van inventar motors de gasolina i es van poder fer cotxes.*

La setmana següent, vam tornar a l'escola per veure les diverses intervencions i gravar-les. Com en la sessió anterior, el mestre va començar a introduir el tema, a fer connexions entre allò que havien après a la sessió anterior i el que aprendrien en aquesta segona. Tot seguit, cada co-tutor va tenir un grup assignat i va començar a presentar la informació i a desenvolupar la sessió.

L'objectiu didàctic a treballar aquell dia va ser "conèixer els canvis que es van produir en la medicina, els mitjans de comunicació i la construcció a l'Edat Moderna", igual que l'objectiu didàctic de la sessió anterior, està contemplat dins de la unitat didàctica de l'Edat Moderna que té com a objectiu general "conèixer la forma de vida de les persones i els avenços que es van produir a l'Edat Moderna". En aquesta sessió van desenvolupar el rol de co-tutors quatre alumnes que van presentar el contingut a través de diversos formats, a continuació s'explicarà més detalladament.

En primer lloc, s'explicarà la intervenció de la Maria, qui va presentar un text amb explicacions sobre el contingut i preguntes al respecte, a més d'un micro-ones, com un exemple d'invent. Aquest últim aparell crea un gran interès en els tutorats però està descontextualitzat dins el temari, ja que no té relació amb aquest, doncs en aquella època van inventar diversos aparells, però entre ells no es trobava aquest.

Els tutorats es van mostrar atents davant de l'explicació de la co-tutora i van realitzar preguntes quan hi havia alguna cosa que no entenien. A més, encara que el micro-ones estigués totalment descontextualitzat, va ser un dels aspectes que va cridar més l'atenció i molts alumnes s'interessaven per construir-lo a casa. En aquests aspectes es demostra que el seguiment que va fer el mestre de la preparació dels materials no va ser l'idoni, ja que, com ell mateix ens va comentar, havia dit als alumnes que li ensenyessin allò que tenien fet si presentaven dubtes i sinó ja ho veuria el dia de la presentació. Però, és evident, que cal fer un seguiment per tal que el material que presenten els discents sigui adequat perquè els seus iguals aprenguin i ells també.

Per altre costat, la co-tutora va intentar atendre a la diversitat explicant el contingut més d'una vegada, posant exemples més propers, fent preguntes i donant pistes perquè les responguessin correctament o deixant que entre els tutorats s'ajudessin per respondre alguna pregunta.

Respecte a l'aprenentatge, la co-tutora va mostrar un bon domini del contingut, ja que havia fet un treball previ on s'ho havia preparat. A més, relacionava el que exposava amb aspectes de la vida quotidiana, la qual cosa evidència apropiació del contingut treballat. També era capaç de respondre les diverses qüestions que li plantejaven els seus iguals. Els tutorats demostraven que havien après quan eren capaços de respondre preguntes, de plantejar qüestions que van més enllà d'allò explicat, per exemple van preguntar: *abans de l'anestesia, com podien operar a la gent?*, i quan ajudaven als seus companys a respondre diverses preguntes, per exemple davant de la qüestió *quin invent de fa cent anys reproduceix les imatges en moviment?*, un alumne va respondre *la televisió?* i un altre li va dir *crec que hem anat tots alguna vegada a veure pel·lícules, aleshores va respondre el cinema!*.

En segon lloc, es comentarà la presentació de la Joana, co-tutora que va elaborar un full amb apunts, que va fer que els tutorats llegissin, i després va presentar un joc (la ruleta), on es feien preguntes sobre el contingut exposat. Els tutorats es mostraven atents, ja que en qualsevol moment els podia tocar llegir, per tant, seguien amb atenció la lectura. A més, van demanar una segona lectura per assabentar-se millor del contingut i així poder guanyar en el joc. Per tant, tornem a veure que el joc és una eina potent de motivació i d'interès que potencia l'aprenentatge. Durant el joc, van estar molt entusiasmats i participatius, i intentaven elaborar bones respostes per guanyar punts.

D'altra banda, la co-tutora va atendre bastant bé a la diversitat, ja que repetia el contingut quan era necessari i posava exemples. A més, tot i que el joc es feia per equips i era competitiu, la co-tutora va insistir en repetides vegades sobre la necessitat de respondre les preguntes elaborant una resposta conjunta entre els membres de l'equip i no individualment. Per exemple va dir: (Davant de la resposta d'un membre de l'equip) *Però parlu-lo abans de dir-lo que sou un equip!*

Respecte a l'aprenentatge, la co-tutora va mostrar un bon domini del tema exposat, ja que era evident que havia hagut una preparació prèvia. A més, les preguntes que formulava requerien haver reflexionat sobre el tema tractat, per exemple una de les qüestions va ser: *Quin mitjà de comunicació va permetre informar millor a les persones d'allò que passava al món? Per què?*. Per altre costat, els tutorats van aprendre mentre llegien el contingut i, sobretot, quan el

posaven en pràctica mitjançant el joc, doncs en les preguntes es reflectia molt bé qui ho havia entès i qui necessitava ajuda per aprendre'l millor.

En tercer lloc, s'explicarà l'exposició del tema que va realitzar l'Omar, qui va presentar un joc amb diverses preguntes. Però en un primer moment va fer les preguntes directament sense haver explicat res del temari, la qual cosa va dificultar l'aprenentatge. Després, el mestre el va reconduir i el co-tutor va realitzar una explicació prèvia del contingut per després poder jugar al joc.

Els tutorats es van mostrar atents en un principi, però quan van veure que no sabien respondre les preguntes perquè no tenien una base es van començar a esverar una mica. No obstant, quan el mestre va reconduir la situació i el co-tutor va fer primer una explicació i després les preguntes es van mostrar més participatius. Cal esmentar que en aquest co-tutor no es veu realment una atenció a la diversitat, en algun moment si que repeteix alguna explicació, però, en general, no dóna moltes ajudes.

Pel que fa a l'aprenentatge, el co-tutor no dominava del tot el tema que tractava, ja que tenia dubtes davant d'algunes preguntes. Finalment, va acabar dient que el material l'havia elaborat la seva mare, en comptes d'ell, i això va quedar evidenciat en la seva intervenció. D'altra banda, els tutorats aprenien a través de l'explicació del co-tutor, però les llacunes d'aquest també repercutien en l'aprenentatge dels tutorats. Per tant, aquest és un dels aspectes que cal millorar de cara a properes sessions, ja que sinó no podem aconseguir l'objectiu principal de la metodologia que és que tothom pugui aprendre.

En quart i últim lloc, es comentarà la intervenció d'en Pol, qui va explicar un conte, *El nen malalt*, a través del qual va desenvolupar el contingut. Després de narrar la història, va plantejar diferents qüestions als tutorats per identificar allò que havien après. Cal dir que l'alumnat es va mostrar motivat per escoltar al seu company co-tutor. Els tutorats es mostraven atents durant l'explicació i feien diverses preguntes al respecte. També demanaven més detalls sobre la història, ja que captava el seu interès, entre d'altres coses perquè estava inspirada en Montserrat i molts d'ells havien estat allà alguna vegada, i alguns aspectes els creaven curiositat, per exemple el fet de què el nen de la història hagués de posar-se una vacuna perquè s'havia tallat amb un ferro oxidat.

El co-tutor va atendre a la diversitat d'alumnat a través de tornar a explicar la història més a poc a poc, de respondre els dubtes i d'utilitzar estratègies diferents per explicar la història, per exemple si hi havia algun aspecte que els tutorats no entenien el dibuixava a la pissarra perquè ho poguessin veure representat, tot i que això s'ho van demanar els propis tutorats.

Pel que fa a l'aprenentatge, el co-tutor mostrava domini sobre el tema, ja que per relacionar-lo amb la història l'havia hagut de reflexionar prèviament. No obstant, mostrava algunes llacunes pel que fa a aspectes més tècnics, com per exemple la vacuna del tètanus. Potser hauria d'haver cercat més informació al respecte. Cal esmentar que els tutorats aprenien gràcies a la història explicada pel co-tutor i a través de les diverses qüestions que se'ls plantejaven per veure si ho havien entès.

Un cop s'ha explicat la dinàmica del segon dia de docència compartida, podem veure quines van ser les estratègies dels alumnes per presentar el material i per atendre a la diversitat, algunes de les quals són molt interessants, per exemple representar allò que s'ha explicat a partir d'un dibuix. No obstant, hi ha alguns aspectes que s'han de tenir en compte per a properes sessions, com és el fet de què les famílies facin la feina als seus fills, ja que d'aquesta manera no es pot desenvolupar satisfactòriament la metodologia; perquè els co-tutors no acaben de dominar el contingut i, en conseqüència, els tutorats tenen menys possibilitats d'aprendre. Aquest fet de què les famílies facin la feina als fills el vam poder saber perquè un co-tutor no acabava de dominar el tema i un dels seus companys li va preguntar com havia fet el joc que estava presentant, aleshores el nen va dir *Buenoo...es que m'ho ha fet la meva mare*. I a l'entrevista també ho va dir, ja que davant la pregunta *Què és allò que t'ha resultat més difícil del fet d'ensenyar?* Va respondre *Mmm...no sé...* i quan l'entrevistadora li va dir *potser preparar el material?* Ell va tornar a contestar *És que la majoria del joc l'ha fet la meva mare, potser lo més difícil va ser preparar les preguntes*.

Seguint la dinàmica de la classe anterior, quan els alumnes van acabar de realitzar la seva part de la sessió, el mestre va plantejar algunes qüestions sobre el contingut als discents. Aquests van saber respondre les diverses preguntes i, en cas de no saber la resposta, eren ajudats pels altres companys. Com en l'anterior sessió, aquells alumnes que van demostrar dominar més el contingut van ser els que havien realitzat el rol de co-tutors, per exemple davant de la pregunta *Quins materials es van començar a utilitzar en la construcció d'edificis?*, un co-tutor va respondre: *Utilitzaven ferro i ciment i cada vegada els edificis eren més alts, van poder fer gratacels*.

Després d'haver posat en pràctica la metodologia de docència compartida amb alumnes i d'haver vist tot allò que són capaços de fer els alumnes, es van realitzar diverses entrevistes tant al mestre com als alumnes co-tutors i tutorats. Doncs, la seva opinió és de gran rellevància per a la millora de la metodologia i per avaluar el seu grau d'èxit. A més, les seves opinions permetran, juntament amb les altres dades obtingudes, relacionar allò que s'ha tractat al marc teòric amb la posada en pràctica de la metodologia.

Primer, es va entrevistar al mestre (Annex A), el qual es va mostrar molt content per l'èxit de la metodologia, encara que continuava veient obstacles per portar-la a terme de manera habitual a les aules. Va argumentar que tal i com està dissenyat actualment el sistema educatiu és molt difícil portar a la pràctica aquest tipus de dinàmiques, no obstant, pensa que fer-lo de manera puntual, algunes sessions, al llarg de cada trimestre és una bona forma d'atendre a la diversitat i de potenciar l'aprenentatge entre iguals.

Tal i com va comentar, considera que la metodologia té molts avantatges, entre els quals destaca el següent: *És una forma de fer arribar als nens els coneixements a través d'un canal molt més directe, l'educació entre iguals*. Aspecte que ja comentaven molts autors experts en el tema. Però també li veu alguns inconvenients, ja que pensa que per dur-la a terme caldrien més mestres per controlar els diversos grups, aspecte que ens fa pensar que la mentalitat tradicional encara està molt arrelada a l'escola, ja que hi ha una necessitat constant, per part dels mestres, de controlar-ho tot. En la nostra opinió, la metodologia pot potenciar el fet d'aprofitar els recursos humans que tenim dins l'aula per poder atendre millor a la diversitat

sense la necessitat de tenir molts mestres dins la classe. Però es pot entendre que els mestres trobin inconvenients en alguns aspectes i que no s'atreveixin a desenvolupar la metodologia com una forma habitual d'ensenyament i aprenentatge, ja que les innovacions a l'aula troben reticències pels canvis que suposen.

A més, pel que va explicar considera que és una metodologia que aporta grans beneficis a l'alumnat co-tutor, ja que a banda d'aprendre més li permet aconseguir competències com l'autonomia i la responsabilitat. Però la preocupació per dur a terme tot allò que dicta el currículum li fa replantejar-se si es pot establir aquesta metodologia com una forma habitual d'impartir les classes, ja que tot i que pensa que és una metodologia que beneficia molt més a l'alumnat que la tradicional, creu que hi ha una sèrie de continguts que s'han d'impartir i que amb aquesta metodologia s'impartirien de manera més lenta, la qual cosa no permetria acabar els llibres de text i, per tant, els continguts establerts per a cada etapa. Aleshores ens hem de preguntar què és el que realment volem, formar alumnes amb els caps plens de continguts i sense saber què fer amb tot això o crear ciutadans crítics que puguin aprofitar allò après a l'escola en la seva vida quotidiana?

Respecte a les resistències que pot mostrar la comunitat educativa, el docent pensa que no hi haurien gaires, encara que va comentar que hi havia moltes escoles tradicionals amb mestres que porten molts anys treballant que els hi resultaria difícil incorporar aquesta metodologia, ja que *no tens un control total de la classe*. Pel que fa a ell, va dir que tenia algunes reticències i tornà a argumentar que el sistema educatiu no està preparat per instaurar aquest tipus de pràctiques.

Per acabar, va comentar que li havia semblat una bona experiència compartir docència amb els seus alumnes i que havia après molt d'ells, doncs *ells des d'un punt de vista diferent troben estratègies que trobo que són interessants i a partir d'aquí ens podem nodrir tots d'això*. A més, va dir que s'atreveria a compartir docència amb aquells alumnes que presenten més dificultats, ja que *és una manera d'implicar-los, de fer-los veure que realment poden fer les coses sense cap tipus de problemes igual que altres nens*. Així que ho faria però sense pensar-m'ho.

Pel que fa a l'entrevista amb els alumnes co-tutors (Annex B), cal esmentar que a tots els hi va agradar molt el fet de compartir docència amb el mestre i, sobretot, el fet de poder ensenyar als seus iguals i alhora aprendre, per tant, els alumnes eren conscients que aprensenyaven quan explicaven el temari als seus companys.

Sobre allò que els va resultat més complicat van comentar bàsicament dos aspectes: uns van coincidir en què allò més difícil és preparar-se el material, sobretot les preguntes que formularien als seus iguals, i altres van estar d'acord en què allò que més els hi havia costat havia estat mantenir l'atenció dels companys. Per tant, el fet de preparar-se bé la classe i aconseguir que els altres estiguessin atents per aprendre van ser uns dels reptes que més els van fer reflexionar.

També, tots van coincidir en què aprenien mentre ensenyaven els seus companys i alguns eren molt conscients que això havia fet que ells aprenguessin molt més, per exemple un alumne ho explicava de la següent manera: *Sí, perquè aprenc explicant molt i quan explico se'm queden les coses al cap*. La qual cosa mostra un dels possibles potencials de la metodologia emprada,

ja que no només es pot atendre millor a la diversitat, sinó que, a l'inrevés del que es pensa, l'alumne co-tutor és el més beneficiat.

Alguns van reconèixer que mentre impartien la lliçó als seus companys havien tingut dubtes i un d'ells ho expressava així: *M'han fet preguntes que no sabia respondre molt bé perquè al tema no ho posava i m'han dit coses que no sabia. Després he buscat i he sabut respondre.* Per tant, alguns dels alumnes co-tutors van poder identificar quines eren les llacunes que tenien sobre el tema i així pal·liar-les cercant, més tard, informació al respecte, aspecte que beneficia el fet d'aprendre a aprendre.

La majoria va expressar que considerava que aprenia més quan ells feien l'explicació que quan la feia el mestre, argumentant-lo d'aquesta manera: *perquè em sentia com que jo, no que ho feia millor, em sentia com que jo ho sabia més.* No obstant, alguns van dir que aprenien més amb l'explicació del mestre perquè *el mestre ens ho ha ensenyat tot.*

Per acabar, tots van coincidir en què els agradaria molt tornar a compartir docència amb el mestre perquè havien après molt i els havia semblat una experiència molt divertida.

Per altra banda, els alumnes tutorats també van dir durant l'entrevista (Annex C) que els havia agradat el fet de què un company els ensenyés part de la matèria, ja que amb els jocs els resultava més fàcil aprendre. Tot i que van reconèixer que havien après amb els companys, la majoria va dir que aprenia més amb el mestre, argumentant que *ell és qui sap més sobre la matèria* i, per tant, ho explica millor. Encara que algun va dir que amb el material dels companys havia après molt més que amb l'explicació del docent.

Finalment, tots van coincidir en què els materials que havien elaborat els companys els havien ajudat a comprendre millor el tema i també van coincidir en què els agradaria realitzar el rol de co-tutors per poder explicar als altres el temari.

Després d'haver analitzat les dades, es pot dir que tant el mestre com els alumnes van aprendre amb aquesta metodologia en major o menor mesura, ja que per ser la primera vegada que es portava a terme va sortir bastant bé. Els materials i les estratègies que van fer servir els co-tutors són molt interessants i no només els van servir a ells per aprendre, sinó també a la resta, incloent el mestre que estava fascinat amb algun dels materials. Els alumnes tutorats van estar atents i motivats per aprendre juntament amb els seus companys i tots van valorar el que els seus iguals havien preparat per ensenyar-los, reconeixent que d'aquesta manera les classes eren més atractives. I, per últim, el mestre, tot i tenir les seves reticències, va aprendre de l'experiència i ara se sent amb ganes de tornar-la a posar en pràctica, reconeixent que amb aquesta metodologia es poden nodrir tots de tots (i tots amb tots).

Per tant, es pot concloure que els objectius plantejats per a la metodologia s'han complert, ja que s'han pogut identificar alguns episodis on els alumnes co-tutors aprensen quan impartien la classe als seus iguals, a més s'han pogut veure les diverses estratègies que emprà l'alumnat per ensenyar els seus companys i s'han descobert algunes de les reticències que mostren els mestres, en general, i aquest en particular a l'hora de posar en pràctica la metodologia.

6. Reflexió i comparació de la teoria i la pràctica.

Després d'haver tractat en els apartats anteriors el tema de la docència compartida amb alumnes des de la teoria i també des de la pràctica, es procedirà a relacionar els dos punts per comparar allò que diuen els autors referenciats amb allò que s'ha pogut observar a través de l'experiència respecte a la metodologia.

Per començar, s'ha de dir que allò que explica Duran (2014) sobre el concepte aprensenyar s'ha vist reflectit durant la intervenció, ja que s'ha pogut comprovar, a través dels diversos instruments de recollida de dades, que els alumnes co-tutors han après mentre ensenyaven la part de la matèria assignada. No només s'ha pogut veure mentre els nens explicaven als companys allò que havien preparat prèviament, sinó que ells mateixos així ho van explicitar durant l'entrevista, on tots van coincidir en el fet que havien après alhora que ensenyaven als seus iguals. Tots deien que havien après ensenyant però també feien referència a tot allò que havien hagut de preparar amb anterioritat i que també els havia servit per aprendre: *Si, perquè primer vaig haver de llegir el tema varies vegades, després vaig resumir les idees i després vaig fer les cartolines i vaig buscar a la enciclopèdia.*

I tal i com es va comentar en el marc teòric, els alumnes són conscients de l'eficàcia de la metodologia quan veuen que ensenyant poden realment aprendre millor els continguts i, no només això, sinó que també adquireixen autonomia i responsabilitat, aspectes que el mestre també ha valorat com una cosa positiva que se'n desprèn de la metodologia.

Cal dir que els alumnes tutorats també han reconegut que aprenen amb l'explicació dels companys, però encara tenen la idea que l'única persona que posseeix el coneixement absolut és el mestre. Encara que alguns han deixat constància que aprenen més amb un igual perquè *fa molts esquemes, jocs i coses, treballs...*

Per tant, si que podem veure en la pràctica la majoria d'aspectes als que fan referència els autors, però hi ha algunes coses que ens han sorprès, com és el fet de què els discents co-tutors siguin des d'un primer moment conscients que aprendran més que ningú compartint docència amb el mestre i que els tutorats tinguin la idea que el mestre és qui ho sap tot i per això ho fa millor. De manera que encara existeix la idea, entre els alumnes tutorats, que l'única persona que pot ensenyar bé és el mestre "perquè ho sap tot", doncs és una forma de pensar pròpia de l'escola tradicional. Però igual que els alumnes co-tutors són conscients que aprenen més quan ells expliquen el contingut que quan ho fa el mestre, pensem que els altres també podrien pensar igual si en algun moment desenvolupessin aquest rol.

A més, s'ha pogut comprovar que tal i com diu Edgar Dale (referenciat a Duran, 2014) les formes més efectives d'aprendre superen la passivitat per realitzar una activitat, ja que aquells tutorats que havien après a partir d'una representació o d'un joc dominaven molt més el contingut que aquells que havien après a través de llegir un resum o una història sobre el tema.

També amb aquest tipus de dinàmiques es pot veure allò que explica Duran (2014), ja que el fet de ser ensenyat per un companys té molts beneficis, entre els quals es troben que els co-tutors poden presentar la informació d'una manera més idònia per al moment de

desenvolupament dels tutorats i poden posar exemples més apropiats. Per exemple, alguns alumnes no acabaven d'entendre alguns aspectes sobre el que havia explicat un co-tutor i aquest se'ls va explicar a partir d'un dibuix, o una co-tutora va ajudar a què els tutorats compreguessin millor el tema a través de posar exemples més propers a ells (fent referència a hàbits que tenien). De manera que podem veure el que diu Armstrong i d'altres (1079) (referenciat a Baudrit, 2000), és a dir, que quan l'edat entre els subjectes és semblant és garanteix millor la comprensió mútua.

No obstant, considerem, igual que els autors citats, que el fet de què els alumnes co-tutors rebin una formació prèvia és imprescindible per obtenir aprenentatge de totes les parts implicades, ja que han de tenir clar quin és el seu rol i quines estratègies o recursos empraran per fer arribar els continguts als companys perquè es produeixi aprenentatge. A més, el fet d'atendre a la diversitat és molt important i el mestre ha d'assessorar als co-tutors per tal que donin les ajudes adequades als diferents discents.

Seguint amb Duran (2014), el fet d'explicar una cosa a algú et permet reflexionar més profundament sobre el contingut que estàs explicant, i això s'ha pogut observar a través de les intervencions dels alumnes, ja que quan els tutorats feien preguntes als co-tutors, aquests rumiaven les respostes i en alguns moments eren conscients que tenien llacunes. Inclús en alguns casos, els tutorats han ajudat a respondre preguntes al co-tutor, fent que aquest reflexionés sobre el que deien els seus companys i sobre el seu propi coneixement.

Per altra banda, també considerem que, tal i com diuen Barbara Galbraith i Mary Ann Van Tassel citades a Duran (2014), els mestres poden aprendre dels seus alumnes si estan disposats a fer-lo. En aquest cas el mestre ha reconegut que ha après dels seus discents, sobretot pel que fa a la forma de presentar el material, ja que com va dir *són coses relativament fàcils de fer i els mestres les podríem incorporar per presentar els continguts d'una manera més visual i atractiva*. A més, es va sorprendre de les ganes de l'alumnat co-tutor per ajudar els seus companys amb més dificultats, doncs diu que li deien *a veure com puc fer això perquè tal alumne, que sé que li costa més, pugui aprendre*. De manera que l'alumnat no només va mostrar capacitat per ensenyar el contingut sinó també empatia per donar suport als seus iguals.

Pel que fa a l'aprenentatge entre iguals, Duran, Torró i Vila (2003) diuen que la interacció entre iguals produeix la confrontació de punts de vista divergents i això es tradueix en conflicte social i cognitiu, la qual cosa l'hem pogut veure des del primer dia perquè en la reunió prèvia amb els co-tutors ja vam poder observar com amb les diferents idees i propostes que sorgien, els alumnes s'anaven enriquint i qüestionant les seves pròpies idees, aconseguint millorar-les. Aspecte que també es veu reflectit durant les interaccions entre co-tutors i tutorats, ja que les preguntes que anaven sorgint s'anaven enriquint amb les diferents aportacions de l'alumnat.

Un altre aspecte comentat pels autors i que considerem de gran rellevància és l'acceptació de l'error com quelcom positiu, ja que molts alumnes, tant co-tutors a l'hora d'explicar com tutorats a l'hora de respondre preguntes, mostraven inquietud i por davant del fet d'equivocar-se, la qual cosa limitava algunes aportacions que segurament haurien enriquit a tothom. Per tant, pensem que des de l'escola s'ha de ser més tolerant amb l'error i tractar-lo

com una forma per millorar dia a dia, doncs així podríem aconseguir una plena participació de l'alumnat i evitaríem la inhibició d'opinions i punts de vista realment interessants.

Una de les coses de les que ens hem adonat és que la majoria dels mestres, encara avui en dia, necessiten tenir el control total de l'aula i si no el tenen se senten neguitosos. En conseqüència, no acaben de veure alguns dels beneficis que es poden despendre de la metodologia, com és el fet d'aprofitar els recursos humans de l'aula. En aquest cas, el mestre va reconèixer que molts col·legues tindrien problemes per posar en pràctica l'esmentada metodologia per la manca de control que experimentarien sobre els alumnes, inclús ell mateix va comentar que per fer-la es necessitarien el mateix nombre de mestres que de grups, perquè cada grup fos controlat per un docent. La qual cosa impedeix que els alumnes puguin ser realment valorats perquè no s'acaba de dipositar una plena confiança en ells.

Tot i això, el mestre va afirmar durant l'entrevista que tornaria a emprar la metodologia de docència compartida amb alumnes perquè va donar bons resultats, inclús va comentar que per a la propera vegada s'atreviria a escollir a aquells alumnes amb més dificultats. D'aquesta manera podem veure com allò que diu Baudrit (2000) sobre que el mestre acostuma a escollir a alumnes més experts com a tutors és veu evidenciat, però com diuen Lippitt, Eiseman i Lippitt (1969) (referenciats a Baudrit, 2000) és recomanable distribuir equitativament i plantejar de diferents maneres les tasques tutelars per tal que aquells alumnes amb més dificultats puguin desenvolupar també el rol de co-tutor. En aquest cas, el mestre és conscient d'això i si tornés a emprar aquesta metodologia comptaria amb co-tutors amb diferents nivells d'aprenentatge.

Per tant, podem veure com hi han molts aspectes que s'havien comentat prèviament al marc teòric i que després s'han pogut veure reflectits en la pràctica, permetent així identificar aquells aspectes que es fan correctament i aquells que encara s'han de millorar.

7. Conclusions i propostes de millora.

Després d'haver profunditzat en el tema de la docència compartida amb alumnes, d'haver portat a la pràctica una intervenció basada en aquesta metodologia i d'haver-la analitzat, és essencial acabar aquest treball amb un apartat on es recullin aspectes positius i es facin propostes de millora al respecte.

Com s'ha anat comentant al llarg d'aquestes línies, la metodologia de docència compartida amb alumnes té diversos aspectes positius que cal remarcar. En primer lloc, s'ha aconseguit que els alumnes aprensenyïn, ja que ells mateixos han corroborat aquesta informació. De manera que podem aprofitar a les aules el gran potencial que té l'ajuda entre iguals i organitzar les intervencions de tal forma que tothom pugui aprendre, no només aquell que és ensenyat.

A més, tenint en compte els resultats, no només s'ha pogut demostrar que l'alumne co-tutor aprèn mentre ensenya, sinó que hi ha evidències que mostren que els co-tutors aprenen molt més que els tutorats. El fet que els co-tutors s'hagin de preparar prèviament el material, requereix una reflexió i una reestructuració d'idees que fa que s'apregui millor el contingut. Si a això li sumem que allò que fan té una funcionalitat i que podran aprendre en la interacció

amb els companys on hi hauran punts de vista i opinions diferents, podem preveure l'èxit de l'aprenentatge dels co-tutors i també dels tutorats.

L'atenció a la diversitat pot ser una potencialitat d'aquest tipus de pràctiques si es duen a terme correctament, i tal i com va comentar el mestre del grup, no només beneficia a aquells alumnes amb més dificultats sinó a tothom. El fet de ser ensenyat per un igual és beneficiós, entre d'altres coses, perquè el vocabulari i els exemples són més apropiats i els materials que elaboren són molt atractius, captant d'aquesta manera l'atenció de la classe en general. No obstant, cal que hi hagi una formació prèvia de l'alumnat co-tutor per assegurar-nos d'atendre correctament a tothom i de què es produeix aprenentatge.

A més, en la majoria dels casos, l'alumnat tutorat mostra una bona predisposició per aprendre dels companys i alhora els discents co-tutors estan contents per poder ensenyar els altres, ja que veuen que mentre ensenyen poden aprendre més.

Respecte al mestre, també pot tenir l'oportunitat d'aprendre dels seus alumnes i d'enriquir-se de les seves aportacions, ja que les idees que proposen, els materials que elaboren i la manera de presentar els continguts poden ajudar-lo a millorar la seva pràctica docent. Tal i com va comentar el mestre, moltes idees que van sorgir són fàcilment aplicables al dia a dia de l'aula i no descarta utilitzar-les en alguna classe, ja que són realment interessants i motivadores.

Com la posada en pràctica de la metodologia ha donat en aquest cas bons resultats, aquest docent se sent amb ganes de tornar-la a portar a terme, encara que no sigui de manera habitual, alguns cops cada trimestre, assegurant que la idea és que tothom pugui fer de co-tutor i així no només aprensenyar sinó també sentir-se més valorat i capaç de fer les coses. A més, remarca la idea que els alumnes amb més necessitats també l'han de poder fer però amb una intervenció adaptada a les seves característiques i tenint en compte diverses variables, com per exemple el nombre d'alumnes als que haurà d'ensenyar.

Per tant, la docència compartida amb alumnes pot ser una metodologia de la que es poden despendre una gran quantitat de beneficis i si la plantejem correctament podria ajudar-nos a millorar en la nostra tasca com a docents. A més, pot permetre l'aprofitament dels recursos humans de l'aula i, en conseqüència, es podria atendre millor a la diversitat.

Per altra banda, després d'haver portat a terme la metodologia també hi ha aspectes que cal millorar i que s'han de tenir en compte de cara a properes intervencions de docència compartida amb alumnes.

Tal i com va comentar el mestre, seria molt positiu que tots els alumnes poguessin desenvolupar el rol de co-tutors, ja que normalment l'acaben fent només aquells discents més capaços o experts en la temàtica, i això va en detriment de l'autoestima d'aquell alumnat que sempre és tutorat. Per aquest motiu, amb una intervenció ben plantejada i ajustada, l'alumnat amb més dificultats podria ensenyar perfectament als seus companys, fet que segurament li ajudaria a creure en les seves possibilitats i a millorar en els seus aprenentatges.

Per a un bon desenvolupament de la pràctica, els mestres haurien de dipositar confiança en els seus alumnes co-tutors, ajudant-los quan calgués, ja que així els alumnes tutorats també confiarien més en els seus iguals. Per a què això fos possible caldria tractar l'error com un

aspecte positiu que ens ajuda a millorar, ja que sinó molts discents tenen veritable por a equivocar-se, la qual cosa provoca que moltes interaccions no es desenvolupin amb normalitat.

Un altre aspecte que cal tenir present quan desenvolupem aquestes pràctiques és el fet de realitzar els grups seguint uns criteris, en l'experiència exposada, el mestre va agrupar els alumnes per criteris d'heterogeneïtat i nivell d'aprenentatge, la qual cosa va permetre als discents beneficiar-se de l'ajuda mútua. No obstant, els grups es poden fer seguint diversos criteris sempre que s'asseguri l'atenció a la diversitat, l'aprenentatge de tot l'alumnat i el bon clima de l'aula.

En aquest cas, tant en una sessió com en l'altra, l'alumnat co-tutor s'havia preparat els materials i tot allò que anava a explicar a casa, tot i que alguns van aprofitar estones de pati per fer-lo i consultar al mestre. No obstant, el docent no va fer un bon seguiment dels co-tutors, ja que tal i com ens va comentar: *jo els vaig dir que podien consultar-me o venir a ensenyar-me allò que estaven fent, però pocs van venir a ensenyar-me el que havien preparat.* En realitat, els alumnes co-tutors haurien d'haver tingut hores dins l'horari lectiu per preparar-se el material i la informació i el mestre hauria d'haver orientat més a l'alumnat co-tutor i buscar espais, tant dins com fóra de l'aula, per trobar-se amb ells i parlar sobre el rol a desenvolupar i els materials a presentar.

Per tant, per a properes sessions de docència compartida amb alumnes caldria una bona formació de l'alumnat co-tutor, ja que sinó pot resultar difícil que hi hagi aprenentatge i podem arribar a escoltar algunes frases poc correctes que pot anar en detriment de la participació dels companys tutorats. Però també serà necessari formar el mestre, per tal que sàpiga com orientar i com supervisar correctament als seus discents perquè desenvolupin satisfactòriament la seva tasca.

També seria necessària una reunió amb les famílies dels alumnes per explicar els beneficis i els objectius de la metodologia, evitant d'aquesta manera possibles problemes com que les famílies dels co-tutors vegin que els seus fills malgasten el temps ensenyant als altres o inclús per evitar que algunes famílies facin els deures als seus fills, ja que ni aprendran ells ni els altres companys, doncs si no l'ha preparat difícilment ho sabrà explicar adequadament.

La distribució de l'aula també pot ser un aspecte a tenir en compte, perquè personalment ens vam trobar que en la primera sessió els grups estaven massa junts i hi havia interferències, la qual cosa dificultava l'atenció. Per això, seria necessari cercar bons espais i aprofitar la creació de grups al voltant d'un co-tutor perquè a la classe es treballin diferents ritmes, nivells d'aprofundiment o diferents formes de presentar l'input.

Un altre aspecte clau per a la millora de la pràctica és que els mestres cedeixin el control de manera progressiva a l'alumnat, confiant en les seves capacitats i sense angoixar-se per no poder-lo controlar tot. I seguint aquesta idea, si volem que els nostres alumnes realment aprenguin i els aprenentatges siguin funcionals hem de deixar de banda la idea d'acabar tot el temari del llibre de text, ja que sinó prioritzem això abans que l'aprenentatge real. En aquest cas, hem comentat les resistències que presentava el mestre, angoixant-se per no poder acabar tot el temari, però realment hem de pensar que exposar no és el mateix que ensenyar i

si volem que els nostres alumnes aprenguin hem de fer un pas més enllà de la simple exposició de continguts.

A més, tenim un sistema educatiu que s'ha intentat adaptar a la societat actual amb l'aprenentatge per competències que va més enllà dels continguts i, per tant, d'acabar tot el llibre de text, deixant així de banda el coneixement preventiu. Doncs, si el nostre sistema avalua per competències és essencial que els discents aprenguin fent, podent d'aquesta manera transferir els coneixements apresos en l'escola a altres àmbits de la seva vida.

Pel que fa al mestre, a l'hora de compartir docència amb els seus alumnes hauria d'haver estat més actiu, és a dir, el mestre hauria d'haver ajudat més als co-tutors en alguns moments mentre feien la intervenció, ja que la majoria del temps va estar com a observador passiu. Però, les indicacions del mestre són molt importants per aconseguir un bon resultat de la metodologia perquè ha d'estar implicat i ha de guiar als seus alumnes en el seu procés d'ensenyament i aprenentatge, donant suport quan calgui i reconduint situacions si és necessari.

Cal comentar que en aquest treball s'ha presentat un tipus de docència compartida amb alumnes, la docència paral·lela, però hi ha diverses maneres de fer-lo, tal i com es va comentar en el marc teòric, podem optar per fer un co-ensenyament de suport, una co-docència complementària o un ensenyament en equip. Tot depèn del rol que vulguem que els nostres alumnes desenvolupin, però el que hem de tenir clar és que en tots els enfocaments l'alumnat ha d'estar immers en la instrucció d'alguna manera.

En conclusió, la metodologia de docència compartida amb alumnes, com totes, té avantatges i inconvenients, però si volem crear veritables comunitats d'aprenents hem d'aprofitar les seves potencialitats i desenvolupar-la de manera adequada, tenint en compte les diverses variables, per aprendre tots de tots i enriquir-nos conjuntament. Doncs, pot ser una manera d'aprofitar els recursos humans de l'aula i d'anar cap a l'educació inclusiva.

8. Consideracions finals.

Per concloure aquest treball final de grau, procediré a comentar els múltiples beneficis que ha suposat per a la meua formació realitzar aquest escrit i posar en pràctica una metodologia, la docència compartida amb alumnes, de la que abans no havia escoltat parlar.

Per començar, realitzar aquest treball ha suposat una experiència molt positiva per al meu bagatge personal i professional. Mai m'havia plantejat dur a la pràctica un tipus de metodologia com aquesta en una escola tradicional i després d'haver vist els resultats no puc més que reafirmar-me en la idea de què aquestes dinàmiques són les que realment promouen aprenentatge funcional i, per tant, són el tipus de metodologies que m'agradaria portar a la pràctica en el meu futur proper com a mestra.

Després d'haver vist el funcionament de la metodologia en una escola, penso que els mestres hem de deixar de dir que no tenim recursos suficients per fer les coses, ja que si realment volem, si tenim ganes de ser bons professionals, si mirem al nostre voltant, veurem la quantitat de coses que podem fer només amb els nostres alumnes. Em reafirmo en la idea de

què els mestres ens hem de posar al costat dels nostres discents, escoltar-los i veure les seves capacitats, doncs tots en tenen i com a bons professionals hem de desenvolupar-les, perquè tothom pugui arribar al seu punt màxim d'aprenentatge.

I per què no compartir docència amb els nostres discents? No ens queixem sempre que és difícil atendre a la diversitat quan tenim trenta alumnes en la classe? Considero que amb la metodologia de docència compartida amb alumnes podem aconseguir atendre satisfactòriament la diversitat de les nostres aules, doncs el fet de formar alumnes co-tutors pot tenir molts avantatges, ja que podran ajudar d'una manera més propera i directa als seus iguals mentre estan aprenent. Així deixem enrere el mite de què qui ensenya a un altre poc o res té a aprendre, ja que al contrari del que s'espera, aquell que ensenya aconsegueix un major nivell d'assoliment dels continguts.

Per tant, com a professional de l'educació considero de gran rellevància deixar de banda la idea pròpia de l'escola tradicional, de què l'única persona que ho sap tot i que res té a aprendre és el mestre. Doncs, personalment, sempre que he trepitjat una escola he après, no només dels professionals que allà hi havia sinó també dels nens, perquè si estem disposats a escoltar-los podem aprendre molt d'ells i millorar la nostra pràctica docent.

Un aspecte que encara està molt present en l'escola i que penso que és hora de deixar-lo enrere, és la necessitat de molts docents de tenir el control absolut de l'aula. Si realment ens quedem en aquest punt és gairebé impossible que avancem cap a una escola millor, doncs només ens basarem en donar continguts que els alumnes oblidaran un cop hagin fet l'examen i que de res els servirà de cara a un futur. Per aquest motiu, penso que, independentment de la metodologia que utilitzem, és necessari fer participar a l'alumne del seu propi procés d'aprenentatge i una forma d'aconseguir-ho és que ells mateixos t'ajudin a desenvolupar la teva tasca docent.

En definitiva, aquest treball m'ha servit per reafirmar-me en la idea de què els alumnes són una part fonament de la comunitat educativa i no els podem deixar passar per aquesta com a subjectes passius que res poden aportar a la resta de la comunitat. Els hem de començar a veure com el que són, persones amb infinites capacitats, tots ells, ja que dificultats les podem tenir tots en alguns moments de la nostra vida o en alguns àmbits concrets. Però el que és cert és que cada alumne té unes potencialitats i nosaltres com a mestres tenim el privilegi i la responsabilitat de desenvolupar-les i aprendre juntament amb el nostre alumnat.

9. Bibliografia.

- Baudrit, A. (2000). *El tutor: Procesos de tutela entre alumnos*. Barcelona. Paidós Educador.
- Duran, D. (2014). *Aprenseñar. Evidencias e implicaciones educativas de aprender enseñando*. Madrid: Narcea.
- Duran, D.; Torró, J. i Vilar, J. (2003). *Tutoria entre iguals, un mètode d'aprenentatge cooperatiu per a la diversitat. De la teoria a la pràctica*. Barcelona: Publicacions de l'ICE de la UAB.
- Huguet, T. (2006). *Aprender juntos a l'aula. Una proposta inclusiva*. Barcelona: Graó.
- Villa, R.; Thousand, J. i Nevin, A. (2010). *Collaborating with students in instruction and Decision Making*. Thousand Oaks (CA): Corwin.

ANNEXOS

Annex A

Transcripció de l'entrevista realitzada a l'escola Sant Sadurní

Entrevista a: Mestre de coneixement del medi natural, social i cultural del grup de 4rt

Lloc: Escola Sant Sadurní (Montornès del Vallès)

Entrevistadora: Mireia Hernández

Data de l'entrevista: 15 de maig de 2015

M: Mestre del grup

E: Entrevistadora

- E: Què et sembla la metodologia de docència compartida amb alumnes?

M: La metodologia és interessant perquè fas participar a l'alumne molt més d'allò que estàs fent a la classe, d'allò que vols transmetre. El fas molt més participar de lo que seria en una classe tradicional de tota la vida. A més, és una forma de fer arribar als nens els coneixements a través d'un canal molt més directe, l'educació entre iguals és el que té que el canal és molt més directe.

- E: Creus que és viable en el context de l'escola i de la classe? Per què?

M: En el context de l'escola, tal qual com està funcionant avui en dia a nivell general de Catalunya, penso que és viable poder fer certes sessions esporàdiques però no com a una metodologia habitual. Per exemple, el primer dia que la vam fer vam veure que quan ho fan diversos grups alhora en una mateixa classe hi ha interferències entre els grups. Aleshores seria interessant buscar diversos espais, i si fem això ha d'haver-hi com a mínim un mestre en cadascun dels espais que necessitem. I ara mateix el sistema educatiu no està muntat per tenir personal suficient per fer aquest tipus de metodologies, que són molt interessants però a nivell de recursos és impossible ara mateix.

E: Si, però la metodologia també està pensada perquè s'aprofitin els recursos de l'aula, per exemple com no hi ha més d'un mestre per l'aula, doncs amb aquesta metodologia els alumnes poden fer de mestres i així atendre millor a la diversitat de la classe en qüestió. Aleshores si en algunes escoles es fa el treball per racons, que en alguns aspectes s'assembla a la metodologia que s'ha fet, penso que si que es podria fer, ja que l'espai és important però en aules més petites també s'ha portat a terme el treball per racons, grups interactius... Potser és que al ser la primera vegada, els alumnes no estaven acostumats a aquesta dinàmica...

M: Han d'estar acostumats, això per suposat, i penso que el tema de l'espai és importat. No obstant, aquí a l'escola les aules són petites i per fer-lo bé s'hauria de cercar un espai per a cada grup.

- **E: Quins diries que són els avantatges i els inconvenients d'emprar aquest tipus de metodologies a les aules?**

M: Els avantatges són que l'ensenyament entre iguals, penso que és molt important perquè és més fàcil fer arribar als nens els coneixements. Al mateix temps estan els nens que fan de co-tutors que, d'una banda, s'empapen molt més d'allò que han d'aprendre, amb la qual cosa ho aprenen molt millor, i, d'altra banda, aconsegueixen agafar un compromís, una responsabilitat, un nivell d'autonomia, que és pot aconseguir amb d'altres metodologies, però que amb aquesta és molt evident que es pot aconseguir. Sobre els inconvenients, doncs que el ritme en el que podríem anar avançant de la classe a nivell de continguts seria més lent del que avancem actualment, com a mínim pel que fa a la metodologia d'aquesta escola que és una metodologia bastant tradicional. I si al ritme que anem ara de vegades ja ens costa poder fer tot allò que hem de fer del temari, amb això doncs ens costaria una mica més. Per buscar-li un inconvenient, jo diria aquest.

- **E: Com t'has sentit mentre comparties docència amb els teus alumnes? Per què?**

M: Genial, poder compartir aquesta feina que és tan maca i que tant ens agrada amb els alumnes i veure'ls implicats de la forma en què s'han implicat... De veritat, em van sorprendre molt i no sé vaig disfrutar molt, vaig gaudir molt, de veritat.

- **E: Consideres que es podria establir aquest tipus de metodologia com una forma habitual d'ensenyament i aprenentatge?**

M: *Ojalá* es pogués fer, però tal i com està ara muntat el sistema educatiu crec que és complicat.

- **E: Què opines respecte a l'aprenentatge entre iguals?**

M: Doncs com ja he comentat, és un motor d'aprenentatge.

- **E: Qui consideres que aprèn més amb aquesta metodologia: l'alumnat co-tutor o l'alumnat tutorat? Per què?**

M: Home... Penso que aprèn molt més, òbviament, l'alumnat que fa de co-tutor perquè no només viu l'experiència sinó que també ha fet tot un procediment previ de preparació de l'activitat que fa que s'empapi molt més de tot allò que ha de fer. Ara, si això ho combinem de manera adequada, de forma que no siguin sempre les mateixes persones que fan de co-tutor, sinó que cada cop ho faci una diferent, doncs al final tots ho acaben fent.

- **E: Quines resistències consideres que pot tenir la comunitat educativa, en general, i els mestres, en particular, davant d'aquesta nova forma d'impartir les classes?**

M: Les reticències que poden haver-hi... No gaires, de veritat penso que no gaires, el que si que és veritat que hi ha moltes escoles que ens trobem amb un sector de mestres que fa molts anys que treballen i que tenen una forma de treballar diguéssim molt tradicional, aquí a l'escola en tenim uns quants, llavors aquesta forma de treballar que fa que ells no tinguin el control total d'allò que està passant a la classe, els pot fer una mica de por, penso jo... Però que tampoc penso que hi hagin gaires problemes.

- **E: Personalment, quines resistències consideres que has presentat o que encara presentes davant d'aquesta nova forma d'impartir classe?**

M: Considero que sí que tinc algunes reticències perquè penso que ara mateix és una mica inviable posar-lo en funcionament. Podem fer-lo de forma puntual un cop al trimestre, ara ho hem fet amb vuit alumnes doncs es podria fer amb vuit alumnes al primer trimestre, amb vuit al segon i el mateix al tercer. Però per fer-lo de manera habitual no tenim els recursos necessaris, no és perquè no m'agradi la metodologia.

- **E: Consideres que has après dels teus alumnes en aquesta experiència?**

M: Molt, considero que he après molt de les ganes que els hi he vist a l'hora de fer l'activitat, de les ganes amb les que s'ho han preparat... de la il·lusió, de veure com hi havia nens que deien: a veure com puc fer això perquè tal alumne, que sé que li costa més, pugui aprendre. Que són coses que nosaltres ja fem habitualment en el nostre dia a dia, però ells des d'un punt de vista diferent doncs troben estratègies diferents per fer-ho que trobo que són interessants i a partir d'aquí ens podem nodrir tots d'això.

- **E: Què t'han semblat les estratègies que ha emprat l'alumnat per presentar la informació als seus companys?**

M: Sí, perquè són diferents. Hi havia nens que portaven maquetes, nens que portaven contes... I veure un conte escrit i redactat pels nens que és una història maca, com la de qualsevol altre conte, però on s'hi van incloent totes aquelles coses que s'havien de treballar dels continguts i ho van relacionant en un context, tant en una obra de teatre com en un joc, que són estratègies que no són tan descabellades, són fàcils de fer però no són habituals i als nens els hi agrada. És una forma de presentar els continguts molt atractiva.

- **E: Consideres que aquesta metodologia beneficia a la diversitat de l'aula?**

M: Considero que beneficia a tothom, i a la diversitat és clar, perquè sempre hi ha aquests alumnes que costa que prestin atenció, que facin les coses... I al ser metodologies molt més atractives capten molt més l'atenció del nen i el fet de ser en petit grup també ajuda a que captin molt més l'atenció del nen, per tant el tema de la diversitat queda assolit perfectament.

- **E: Creus que alguna vegada escolliries com a co-tutors a alumnes amb més dificultats?**

M: Sense cap dubte, perquè és una manera d'implicar-los, i els alumnes amb dificultats vulguem o no al final són alumnes que dintre de la classe tenen por de fer això perquè pot ser no sé o tinc por de contestar aquest exercici perquè l'hauré fet malament... I és una manera d'implicar-los, de fer-los veure que realment poden fer les coses sense cap tipus de problemes igual que altres nens. Així que ho faria però sense pensar-m'ho.

- **E: Per exemple, ho faries amb l'Oriol?**

M: A l'Oriol el posaria, el que passa amb el tema de l'Oriol és que hem de seleccionar bé quin és el tema que ell pot presentar als companys perquè l'Oriol té un retard en l'aprenentatge molt gran, pensa que l'Oriol està en quart però per exemple a nivell de matemàtiques ara està

en un nivell de primer o segon. Per tant, hauríem de seleccionar molt bé quin tema o quina matèria podria presentar l'Oriol i de quina forma ho pot presentar, però ho pot fer perfectament.

- **E: Ha canviat la teva opinió sobre aquesta metodologia després d'haver-la posat en pràctica? Canviaries algun aspecte?**

M: Podríem dir que si i que no entre cometes: no ha canviat perquè és una cosa que a mi sempre m'ha agradat fer i penso que dóna molt bons resultats, en aquest sentit no ha canviat. Si que ha canviat en el fet de què pensava que per recursos era bastant inviable poder fer-lo a l'aula, i per tant mai l'havia fet servir, però que ara si que em plantejo, a veure l'hem fet una vegada ha sortit molt bé, perquè no fer-lo un cop al trimestre no? Per tant, diguem que no ha canviat la meua forma de veure la metodologia però diguem que si ha canviat la meua predisposició.

- **E: Que t'ha semblat l'experiència de compartir docència amb els teus alumnes? Ho tornaries a fer?**

M: Com ja he comentat abans, l'experiència m'ha semblat molt interessant i sens dubte la tornaria a fer.

Annex B

Transcripció de les entrevistes realitzades a l'alumnat co-tutor de l'escola Sant Sadurní

Entrevista a: Els alumnes co-tutors del grup de 4rt

Lloc: Escola Sant Sadurní (Montornès del Vallès)

Entrevistadora: Mireia Hernández

Data de l'entrevista: 15 de maig de 2015

A: Alumnes co-tutors del grup

E: Entrevistadora

- **E: Què t'ha semblat l'experiència d'ensenyar, juntament amb el mestre, a la resta de companys?**

A1: Molt divertida, perquè vaig poder explicar coses a uns quants companys i vaig poder fer de mestre.

A2: Molt *chula*, perquè m'agrada ensenyar coses als meus companys.

A3: Doncs m'ha agradat molt perquè m'ha agradat fer el conte perquè era molt divertit i podria ensenyar els meus companys.

A4: Molt divertida, perquè ho he explicat jo i els meus companys ho han *entengut* molt bé i ha agradat molt.

A5: Molt *xulo*, perquè és una manera més divertida d'aprendre les coses.

A6: Molt bé perquè he ensenyat molt i he après molt.

A7: Bé, perquè m'agrada molt.

A8: Molt bé, perquè m'ha agradat com ho han fet, han estat atents i aprenent.

- **E: T'ha agradat el fet d'ensenyar als teus companys?**

A1: Si, perquè així aprenen ells i jo.

A2: Si, perquè m'agrada ensenyar.

A3: Si, perquè jo mai havia pensat que podria fer de mestre i m'ha agradat molt.

A4: Si, perquè així jo aprenc més i ells també aprenien algunes coses més.

A5: Mooolt, perquè és divertit.

A6: Si, perquè he après més perquè quan faré l'examen sabré més coses.

A7: Si, perquè... he après.

A8: Si, perquè he après molt i estaven molt atents.

- **E: Què és allò que t'ha resultat més difícil del fet d'ensenyar?**

A1: Com explicar-lo, de quina manera perquè ho entenguin i... com dir les coses, quan fer les preguntes, com fer i tot això.

A2: Mmm...no sé... Es que la majoria del joc l'ha fet la meva mare... però lo més difícil va ser preparar les preguntes del joc perquè algunes coses no les entenia bé i he hagut d'aprendre.

A3: Doncs que tots m'escoltessin, que no fessin soroll, que entenguessin la història... i preparar-m'ho també.

A4: Preparar-lo i que estiguin atents i que no facin xivarri i que ho entenguin millor.

A5: Que, a vegades, no escolten els companys. I preparar-ho tot per canviar els escenaris i això costa una mica.

A6: Preparar-me el material per després explicar-lo.

A7: Fer-ho, l'actuació, preparar-me el material...

A8: Fer el temari (el conte).

- **E: Consideres que has après ensenyant als altres? Per què?**

A1: Si, perquè primer vaig haver de llegir el tema varies vegades, després vaig resumir les idees i després vaig fer les cartolines i vaig buscar a la enciclopèdia.

A2: Si, perquè he hagut d'aprendre les coses per ensenyar-les.

A3: Si, perquè quan he fet el conte he anat aprenent què feien les persones i com vivien fa 200 anys.

A4: Si, perquè m'ho he hagut d'aprendre a casa per explicar-lo.

A5: Si, perquè com ens divertim amb això aprenem més ràpid aquestes coses.

A6: Si, perquè aprenc explicant molt i quan explico se'm queden les coses al cap.

A7: Si, perquè els meus companys estaven molt atents i...

A8: Si, perquè he après molt mirant el tema i fent el treball.

- **E: T'han sorgit dubtes mentre ensenyaves els altres? Quins?**

A1: Si... perquè feien preguntes que no sabia contestar. Però per contestar-les em llegia un altre cop el text i mirava les fotografies per respondre el que m'havien preguntat.

A2: Si i m'havia d'ajudar de l'esquema.

A3: No.

A4: No.

A5: Si, depèn.

A6: No.

A7: No...

A8: Si, que m'han fet preguntes que no sabia respondre molt bé perquè al tema no ho posava i m'han dit coses que no sabia. Després he buscat i he sabut respondre.

- **E: En quin moment has après més; quan tu ensenyaves als teus companys o quan els teus companys t'ensenyaven a tu? Per què?**

A1: Les dues coses.

A2: Quan jo ensenyava als meus companys perquè a la meua casa estudiava molt per explicar-lo a ells.

A3: Quan jo ensenyava als meus company perquè llegint el conte m'he donat compte com vivia la gent fa 200 anys, quins invents es van inventar, com es vivia a les ciutats i al camp...

A4: Quan jo ensenyava perquè sentia que ho sabia més.

A5: Fent d'alumne... Bueno no sé es que és lo mateix per a mi.

A6: Quan jo ensenyava als meus companys perquè a mi se'm queden millor les coses quan explico.

A7: Quan jo ensenyava als meus companys perquè m'havia preparat el material.

A8: Quan jo ensenyava perquè... perquè estava explicant coses que jo sabia.

- **E: Has après més ensenyant als teus companys que amb l'explicació del mestre? Per què?**

A1: Amb els companys perquè ha sigut més divertit, s'ho han preparat també molt bé i amb els jocs s'entenia millor, els contes...

A2: Amb l'explicació del mestre, perquè ell com és mestre ho sap millor i ho explica millor.

A3: Mmmm... Amb l'explicació dels companys millor.

A4: Si, perquè em sentia com que jo, no que ho feia millor, em sentia com que jo ho sabia més.

A5: Amb els companys.

A6: No, amb l'explicació del mestre se'm queda millor i sé més.

A7: No, perquè el mestre ens ha ensenyat tot.

A8: Quan jo ho he fet.

- **E: Canviaries alguna cosa del que has fet?**

A1: No.

A2: No.

A3: No, a mi m'ha agradat molt.

A4: No.

A5: No.

A6: No.

A7: No.

A8: No.

- **E: T'agradaria tornar-lo a fer?**

A1: Siii. Perquè ha sigut molt divertit.

A2: Si, perquè m'agrada explicar coses als meus companys.

A3: Si, perquè ha sigut molt divertit.

A4: Si, perquè m'ha agradat molt i és molt divertit i als meus companys li ha agradat molt.

A5: Si, perquè m'agrada molt explicar-s'ho als meus companys.

A6: Si, perquè m'ha agradat molt fer aquesta experiència.

A7: Si, perquè ha sigut molt divertit.

A8: Si, perquè m'ha agradat fer-ho i estaven molt atents... i m'ha agradat.

Annex C

Transcripció de les entrevistes realitzades a l'alumnat tutorat de l'escola Sant Sadurní

Entrevista a: Els alumnes tutorats del grup de 4rt

Lloc: Escola Sant Sadurní (Montornès del Vallès)

Entrevistadora: Mireia Hernández

Data de l'entrevista: 15 de maig de 2015

A: Alumnes tutorats del grup

E: Entrevistadora

- E: Què t'ha semblat el fet que un company t'ensenyés una part de la matèria?

A1: Mmm... Molt estrany... no sé perquè no estic acostumada a què un company em faci preguntes i jocs i històries.

A2: M'ha agradat molt perquè hem fet jocs i hem après molt.

A3: Molt bé, hem après molt sobre la vida fa 200 anys.

A4: M'ha semblat molt bé i ho han explicat molt bé.

A5: M'ha fet ensenyar-me més coses que no sabia abans.

A6: Si, perquè són els meus amics i eh... *comparten* coses.

A7: Molt bé, m'ha semblat molt bé, i així ara sabem més coses i ens ho han explicat molt bé.

A8: Bé.

- E: T'ha ajudat l'explicació del teu company a entendre millor el tema?

A1: Una mica, perquè em va millor que m'ho expliqui un *profe* de veritat. No sé.

A2: Si, però com hi havia molt de soroll no ho he entès molt bé tot.

A3: Si, perquè ens han explicat les coses com eren abans i tot això.

A4: Bastant, perquè a la vegada que t'ho explicaven anaven fent jocs i ens van explicar contes...

A5: Si, perquè abans no sabia tantes coses com quan m'ho van explicar els meus companys.

A6: Si, perquè... no sé, m'ho han explicat bé.

A7: Si, perquè hi havia coses que a vegades no les entens i el meu company les entén millor.

A8: Si, perquè és el meu company i m'ha agradat com ho ha muntat.

- **E: Quan aprens més: quan l'explicació la fa un company o quan la fa el mestre? Per què?**

A1: Quan la fa el mestre perquè ho entenc millor.

A2: Quan la fa el mestre perquè estan menys esverats. Bueno però amb els jocs també he après molt.

A3: Quan la fa un company perquè fa molts esquemes, jocs i coses, treballs...

A4: Quan me la fa el mestre perquè ho explica més bé.

A5: Al mestre, perquè... amb el mestre eh... m'explica millor les coses i ho puc entendre millor.

A6: Quan me la fa el mestre.

A7: Les dues.

A8: Quan me la fa el mestre, perquè té més... té més intel·ligència i m'ho explica millor.

- **E: Consideres que els materials que ha elaborat el teu company per ensenyar-te ajuden a que compreguis millor el tema? Quins t'han ajudat més?**

A1: Si perquè han fet jocs que han seguit preguntes i després tot bé i això m'ha ajudat a estudiar.

A2: Si perquè hem fet jocs i m'agrada més que llegir.

A3: Si, perquè exposa molta informació sobre el tema que estem estudiant i fotos.

A4: Si.

A5: Si, perquè estudiem però a la vegada juguem una mica.

A6: Si, perquè m'han ajudat molt i... no sé.

A7: Si, perquè hi ha coses que no entenia o algunes coses que en un joc m'ho han explicat i ara ja ho sé.

A8: Si perquè m'han ajudat molt i m'han explicat una cosa quan jo no la sabia.

- **E: T'agradaria fer el rol de co-tutor, és a dir, ensenyar juntament amb el mestre?**

A1: Si, perquè m'agrada ensenyar coses.

A2: Si, perquè m'agrada explicar coses.

A3: Si, perquè... no sé per què, perquè m'agrada.

A4: Si, perquè m'agradaria explicar-ho tot.

A5: Si, perquè així els meus companys també aprendrien lo que ells també m'han explicat a mi.

A6: Si, perquè són els meus amics i moltes coses.

A7: Si, així podria ensenyar les coses i com ja m'ho sé ho podria ensenyar.

A8: Sii, perquè m'agrada dirigir la classe i ja està.

Annex D

DESCRIPCIÓ DE LA PROPOSTA DE DOCÈNCIA COMPARTIDA AMB ALUMNES.

CURS: 4rt D'EDUCACIÓ PRIMÀRIA

TÍTOL: Docència compartida amb alumnes

ÀREA: Coneixement del medi natural, social i cultural

Nivell: 4rt de primària

TIPUS: Docència compartida en paral·lel

Descripció de la proposta

Per realitzar aquest projecte d'aprenentatge entre iguals que es dissenya de nou i es porta a la pràctica, es dissenyarà un pla de treball durant dues sessions d'una matèria, on diferents alumnes de primària, en petits grups, ensenyaran als seus companys un aspecte rellevant de la matèria impartida pel mestre, de manera que els discents compartiran docència amb el mestre, que els hi donarà el tema a tractar i ells se l'hauran de preparar prèviament per després impartir-lo. Cal dir que abans de portar a terme l'experiència d'alumnes co-tutors serà necessari una prèvia formació de l'alumnat per desenvolupar satisfactòriament la seva tasca i assegurar-nos, alhora, que els alumnes estan aprenent mentre ensenyen.

Objectius

- Observar les estratègies dels diferents co-tutors per presentar de manera entenedora el material objecte d'estudi a través de l'observació directa i les gravacions en vídeo.
- Identificar episodis on els alumnes co-tutors aprensen a partir de les diferents gravacions de vídeo.
- Distingir les llacunes que poden tenir els alumnes co-tutors mentre desenvolupen la seva tasca a través de l'observació directa.

- Conèixer les opinions dels alumnes davant d'aquesta nova metodologia a partir de les diverses entrevistes.

Característiques especials

Els alumnes co-tutors no han de ser necessàriament brillants en l'àrea de Coneixement del medi natural, social i cultural, però és imprescindible que tinguin ganes d'ensenyar i ajudar els seus companys alhora que aprenen. Rebran un entrenament inicial per fer la seva feina, que s'assembla molt a la d'un mestre.

Com realitzar les explicacions

Hi ha diferents maneres per presentar la informació als companys com: elaborar un conte només amb imatges i així explicar-lo, fer preguntes als companys per veure si entenen el tema, fer un joc de taula amb preguntes, portar imatges per fer l'explicació, crear un mural o esquema, fer una petita maqueta... Es tracta de què elaboreu diferents materials i preguntes per ensenyar als vostres companys i que vosaltres també aprengueu mentre elaboreu el material o feu l'explicació.

Annex E

Pauta d'observació

PAUTA D'OBSERVACIÓ: METODOLOGIA DOCÈNCIA COMPARTIDA AMB ALUMNES		
Nombre total d'alumnes:	Mestre:	Curs:
Hora inici observació:	Hora final observació:	Data:
Àrea a observar:		
Croquis de l'aula (situació observador, mestre/a i resta d'alumnes):		
Aspectes concrets a observar:		
	SI	NO
L'alumne co-tutor explica de manera entenedora el contingut?		
Els co-tutors presenten diferents materials que serveixen de suport a l'explicació?		
Els co-tutors presenten llacunes davant les preguntes dels tutorats?		
L'alumne co-tutor és capaç de crear interrogants per a què els tutorats busquin una resposta?		
Activa els coneixements previs dels tutorats per mitjà de preguntes o recordant aspectes de la classe anterior?		
Hi ha domini del contingut per part del co-tutor?		

S'identifiquen episodis d'aprensenyar?		
Els co-tutors proporcionen exemples clars i entenedors?		
L'alumnat tutorat fa sovint preguntes per entendre el contingut?		
Els co-tutors comproven que els tutorats comprenen les explicacions o fan aclariments quan cal?		
El mestre obstaculitza l'explicació dels co-tutors?		
El mestre dóna suport quan cal a l'alumnat?		
S'estimula la participació de tots els alumnes?		
Al finalitzar l'explicació, l'alumnat co-tutor, potencia la reflexió sobre els aspectes treballats i l'aprenentatge portat a terme?		